

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku – pro české
firmy

VÝKONNOST EKONOMIKY REGIONU

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

Autor:

Petr Kloud

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Katedra ekonomiky

Akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr KLOUD**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku - pro české firmy**

Název tématu: **Výkonnost ekonomiky regionu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Vymezit indikátory, umožňující měřit výkonnost regionu na základě srovnání s indikátory výkonnosti ekonomiky na úrovni národního hospodářství jako celku.

Osnova:

1. Literární přehled
2. Identifikace "slabých" míst indikátorů národohospodářské výkonnosti
3. Problémy a omezení využití "národohospodářských" indikátorů na úrovni regionů
4. Praxe sledování regionální výkonnosti

Rozsah práce: 40 - 50 stran

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Matoušková, Z.: Regionální a municipiální ekonomika. Praha, VŠE 2000
Žitěk, V.: Regionální ekonomie a politika. Brno, MU 2002
Viturka, M.: Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí
v ČR: Faktory efektivnosti rozvoje regionů ČR. Brno, MU 2003
Statistické ročenky ČR

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce:

7. března 2006

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. dubna 2007

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDEJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 7. března 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Výkonnost ekonomiky regionu vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Písku 8. 4. 2007

.....

Petr Kloud

Poděkování

Děkuji vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Faltové Leitmanové, CSc. za cenné připomínky a rady při přípravě této práce.

Obsah

Úvod.....	4
1. Teorie zohledňující prostorovou dimenzi hospodářství.....	5
1.1 Lokační teorie.....	5
1.2 Ekonomické interregionální vztahy a modely hospodářského růstu.....	7
2. Cíl a metodika.....	13
3. Identifikace slabých míst indikátorů národohospodářské výkonnosti.....	15
4. Problémy a omezení využití národohospodářských indikátorů na úrovni regionů.....	18
5. Praxe sledování regionální výkonnosti.....	21
5.1 Transformace podnikových dat pro účely statistiky.....	21
5.2 Trendy ve statistickém sledování regionů	25
5.3 Postupy směřující k získání regionálního HDP.....	27
5.4 Hodnocení bohatství regionů v EU pomocí regionálního HDP.....	29
5.5 Odvození regionálních disponibilních důchodů domácností z HDP.....	30
5.6 Sledování vnějších ekonomických vztahů hospodářství.....	31
5.7 Parametry statistických jednotek zakládající povinnost vykazování.....	32
6. Jihočeský kraj jako modelový region.....	35
6.1 Jihočeský kraj pohledem národních účtů.....	36
7. Závěr.....	47
8. Summary.....	48
9. Přehled použité literatury.....	49
10. Přílohy.....	51
10.1 Seznam grafů.....	52
10.2 Seznam tabulek.....	53
10.3 Tabulková příloha.....	54

Úvod

Prostorová hlediska jsou dnes významnou součástí ekonomické teorie i praxe. Obor, který se zabývá prostorovým hlediskem ekonomického bádání, označujeme regionální ekonomií. Regionální ekonomie vnáší do obecných ekonomických teorií a postupů faktor prostoru. Tento obor nabývá na důležitosti zvláště v době, kdy na jedné straně dochází ke spojování velkých území v rámci Evropské unie, na druhou stranu (díky specifickým ekonomickým, politickým, sociálním rozdílům) dochází ke stále podrobnějšímu členění území v rámci národních států a samosprávných celků. Regionální ekonomie je silně ovlivněna dalšími disciplínami regionalistiky (víceoborový poznávací systém sloužící potřebám teoretických rozborů i praktickému ovlivňování vývoje území), Charakteristickým rysem regionální ekonomie je tedy prolínání s mnoha jinými obory.

Jeden z úkolů regionální ekonomie je určení a definování slova region, nebo spíše významu tohoto slova. K vymezování regionů slouží metody regionalizace. Tímto se zabýval například Francois Perroux (50. léta 20. stol.), nebo např. Jacques Boundeville (70. léta 20. stol.). Přestože by mohl vzniknout dojem, že regionální ekonomie je mladá disciplína, první práce zabývající se regiony vznikly již v 19. století a první polovině století dvacátého, autory těchto prací byli: J. H. von Thünen, W. Roscher, A. E. F. Schäffle, W. Isard a další.

Stejně jako je proměnlivá struktura národního hospodářství, je proměnlivá i ekonomická struktura regionů, a to z různých hledisek (zaměstnanost, HDP atd.). Obecně známým ukazatelem, který charakterizuje národní hospodářství je hrubý domácí produkt (HDP) či hrubý národní produkt (HNP). Regionální ekonomie sleduje hrubý regionální produkt a hrubý regionální důchod, ale i mnoho dalších ekonomických ukazatelů. Regionální ekonomie tak poskytuje důležité informace, které ekonomie popisující národní hospodářství díky agregaci údajů poskytnout nemůže. Teoreticky také vysvětluje mnohé jevy a zákonnosti, které mají vliv na chování celého národního hospodářství, má částečně mikroekonomickou povahu. Poznatky regionální ekonomie poté slouží jako podklady pro rozhodování politiků, investorů i jednotlivců. Lze očekávat, že regionální ekonomie bude hrát stále významnější úlohu i v budoucnu.

1. Teorie zohledňující prostorovou dimenzi hospodářství

První pokusy obohatit ekonomii o faktor prostoru se odehrály již v první polovině 19. stol. Tyto pokusy ve formě teorií byly dále rozvíjeny v průběhu 20. stol. Už na začátku docházelo ke specializaci jednotlivých autorů podle různých měřítek. Tak vznikly např. teorie, které popisovaly prostorový faktor hospodářství se zaměřením na konkrétní sektor. Šlo hlavně o zaměření na zemědělství a průmysl. Rozsah teorií jiných autorů byl širší, například se zaměřili na otázku regionální poptávky a nabídky.

Vliv některých teorií časem upadl. Důvody byly různé. Některé teorie, zvláště ty nejstarší, nedokázaly odhadnout budoucí technický rozvoj, a tudíž faktor technického rozvoje nezohledňovaly. Dalším důvodem mohlo být i příliš konkrétní zaměření na jednotlivé sektory. Jiné teorie, přestože dobře vysvětlily různé pochody v regionálním hospodářství, např. hospodářský růst, nedokázaly tyto jevy kvantifikovat, a tak zůstaly „pouhými“ teoriemi bez většího praktického využití.

1.1 Lokační teorie

Původním posláním lokační teorie bylo odhalení a kvantifikování faktorů determinujících v konečném důsledku výrobní náklady firmy, šlo tedy o zaměření mikroekonomické. Z tohoto důvodu vznikaly samostatně teorie, které se zabývaly jednotlivými sektory ekonomiky, např. zemědělstvím. Žítek [2002] uvádí několik autorů, kteří se zabývali lokační teorií:

Zemědělskou stránkou lokalizační teorie se zabýval J. H. von Thünen ve svém díle „Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie“, které vyšlo v Hamburgu již v roce 1826. J. H. von Thünen je považován za zakladatele lokační teorie. Svým způsobem na něj navazují, ovšem mnohem později, Seymour Harris a James Prescott. Přestože se ani jeden z nich nezaměřuje přímo na zemědělství, používají jak Harris tak Prescott zemědělství jako příklad pro definování homogenních a heterogenních regionů.

Prescott [1975] tvrdí, že soubor regionálních jednotek je prostorově jedinečný tím způsobem, že je začleněn podle nějakého hlediska (je z nějakého pohledu zvláštní, unikátní) do samostatného útvaru. Závěr zní, že žádný prvek nemá

zůstat nepopsán. Myslí se tím, že několik principů klasifikace poskytne jasné rozlišení pro všechny kategorie. Každý rezident je fyzicky umístěn v některé z politických sekcí, které jsou ohraničeny. Každý region má navíc unikátní charakter, čímž se předchází územně separovaným (necelistvým) kombinacím podjednotek, jejichž restrikce je nepochybně více omezující, ačkoli je třeba administrativně a analyticky pohodlnější.

Prescott rozděluje regiony na homogenní a nehomogenní. Homogenní regiony mají sklon jak k rozvoji vnějšího obchodu, tak k rozvoji domácích ekonomických aktivit. Zemědělství a územní členění zdrojů jsou, podle Prescottta, nejlepším příkladem ekonomické homogenity. Na příkladu regionů, které jsou závislé na pěstování obilí, ukazuje závislost na externím trhu. Stejně tak regiony, které se zabývají těžbou nerostných surovin jsou ve své produkci homogenní. Homogenní regiony proto tíhnou ne k vnitroregionálnímu obchodu, ale naopak k obchodu meziregionálnímu. Export se stává hlavním příjmem rezidentů homogenního regionu. Počet a velikost homogenních regionů často závisí na preferencích ve spotřebě a na schopnosti produkčních jednotek nahrazovat imputy takovými vstupy, které mají k dispozici díky jedinečným místním zdrojům.

Jak upozorňuje Harris [1957], mnoho závisí samozřejmě na regionu (na jeho ekonomické struktuře), který definujeme. Je zřejmé, že čím je region menší, tím více závisí na exportní základně. Na příkladě městečka Lewinston, které je ve své produkci specializované, dokazuje, že v jeho případě je export daleko důležitější než pro rozsáhlé území, které ve své práci nazývá South (jih). Rozsáhlé území se do značné míry může rozvíjet svou vlastní činností, někteří autoři to nazývají *residential activities*. Zde je totiž zásoba faktorů a efektivita jejich využití vyšší. Relevantní jsou i ceny dopravy, které jsou důležité pro velikost příjmů. To vše vede k rozvoji lokálních aktivit.

Žítek [2002], obdobně jako zahraniční autoři, popisuje jevy, které se vykytují v ekonomice z regionálního pohledu. Hovoří o tzv. aglomeračních efektech, které dále dělí na interní a externí. Interní jsou takové efekty, které vznikají v rámci jednoho regionu. Všímá si interakcí jednotlivých sektorů ekonomiky regionu, popisuje výhody provozu ve velkých podnicích – výhody z rozsahu. Externí efekty nazývá takové, které nejsou ovlivněny rozhodnutím jednotlivého subjektu, vznikají jako výsledek celé ekonomiky, působí jak pozitivně, pak vedou k prostorové koncentraci, tak negativně, pak vedou k prostorové

disperzi. Efekty, které vznikají mezi podniky ze stejného oboru, nazývá Žítek [2002] lokalizačními efekty. Upozorňuje na pozitivní působení lokalizačních efektů, které vedou k úsporám nákladů. Výsledky, které vznikají působením celé ekonomiky, tzn. různých oborů, a které vyplývají z rozsahu aktivit v daném regionu, nazývá urbanizačními efekty, mezi ně řadí např. velikost odbytového trhu, vznik velkého trhu pracovních sil, existenci výrobních služeb, výzkumných a vývojových zařízení, dopravní infrastrukturu, možnost přímých ekonomických a sociálních kontaktů s ostatními podniky. Podniky také lépe nachází nové dodavatele. Naopak negativní jev urbanizace je ničení životního prostředí, dopravní komplikace, drahé pozemky atd.

1.2 Ekonomické interregionální vztahy a modely hospodářského růstu

Již z předchozí kapitoly vyplývá, že autoři připisují velký význam (ve smyslu hospodářského růstu) exportu, tedy meziregionálnímu obchodu. Přesto někteří autoři upozorňují na to, že meziregionální obchod je pouze jedním z faktorů hospodářského růstu.

Harris [1957] varuje před přílišným kladením důrazu na příjmy z exportu. Export považuje jen za část faktorů, které ovlivňují příjem regionu. Za další faktory považuje monetární podporu, ceny a ekonomický blahobyt. V moderní analýze příjmů (income analysis) jsou determinanty hlavně: export, vládní deficity a investice. Uvádí, že ne z každé země se díky rozsáhlému exportu stane velká ekonomika. Porovnává zde ekonomiku Velké Británie a Spojených států. Přestože USA mají v porovnání s GB nízký export, způsobuje růst domácích investic a vládní aktivita (residential factors) daleko větší růst hospodářství ve Spojených státech než ve Velké Británii (nutno přihlídnout k době vzniku jeho práce). Přesto je nutné popsat meziregionální vztahy, mezi které meziregionální obchod jednoznačně patří.

Siebert [1967] se ve své práci „Zur Theorie des regionalen Wirtschaftswachstums“ zabývá expanzivními efekty meziregionálních forem interakcí za realistických podmínek mobility faktorů. Pod tímto pojmem si představuje pohyby zboží a pohyb výrobních faktorů, avšak tyto efekty nekombinuje, ale analyzuje je odděleně. Vztah mezi mobilitou výrobních faktorů a pohyby zboží je na meziregionální úrovni charakterizován nepřímou úměrou, tedy:

čím je mobilita faktorů vyšší, tím nižší je pohyb zboží a naopak. Průběh křivky v kartézské soustavě souřadnic je dán hyperbolou, přičemž realistický poměr mezi pohybem zboží a mobilitou výrobních faktorů je takový, který se nenachází v příliš protikladné hodnotě, tj. $X:Y$ je přibližně 1:1, kde X je pohyb zboží a Y je mobilita výrobních faktorů. Mobilita faktorů se stává hlavní náplní jeho práce.

Spíše než na region samotný se Siebertova práce orientuje na vztah mezi regiony, jejich vzájemnou interakci. Zajímavý je jeho přístup, který nazývá systematikou meziregionálních interakčních forem. Systém omezuje na dva regiony „i“ a „x“. Z jeho schémat sice vyplývá, že jeden region je v pozici „exportéra výrobních faktorů“, ale praxi se asi nenajde region, který by pouze přijímal výrobní faktory, a přitom by na oplátku žádné nevydával. Snad jen v případě kvantifikace bychom mohli určit jakési vzájemné saldo bilance. Když se faktory přesunou, dojde ke zvýšení zboží (statků) v regionu přijímajícím výrobní faktory, tento region posléze se stává vývozcem zboží. Nabízí se zde jasná analogie transferů zboží a výrobních faktorů (kapitálu) v mezinárodním obchodě. Více než kde jinde se ukazuje, že jde pouze o úroveň pohledu – z globálního pohledu může být i celá národní ekonomika pouze regionem, často se ale za region považuje i celá zeměpisná oblast zahrnující několik států. Siebert neuvažuje výrobní faktor půdy, ten samozřejmě není mobilní. Mluví o tzv. alokačních ziscích – zisk ve prospěch regionu, který zdroje přijímá. Ukazuje na skutečnost, že vstupy (inputs) regionu „x“ jsou výstupy (outputs) investičního sektoru regionu „i“. Pro exportující region to znamená ztrátu kapitálu. Region, který kapitál importuje, musí poskytnout exportujícímu regionu protihodnotu. V reálných podmínkách jde o investiční statky nebo spotřební statky. Siebert upozorňuje na možnost záměny exportu kapitálu a importu investičních statků (jako protihodnota), které se však mohou považovat za druh exportu kapitálu. Hovoří se zde o meziregionální dělbě práce a z ní plynoucích zisků ze zahraničního obchodu (v německém textu Außenhandel). Na rozdíl od alokačních zisků, nevzniká při dodatečných směnách zboží regionální růst jen při dodatečné směně zboží (statků), ale v každé periodě, a to i při stálé úrovni importu a exportu zboží. To se vysvětluje tím, že v každé Periodě je transformační křivka posunuta do vyšší polohy. Ani to však nedovoluje formulovat empiricky věrohodné vztahy.

Proto, aby takový popis získal, zavádí víceregionální model, v němž jeden z regionů vykazuje výrazný technický pokrok v porovnání s ostatními. Díky tomu je

nezávislý na dovozu investičních statků z ostatních, méně rozvinutých regionů. Obchodní efekt se tedy změní, a to ve prospěch rozvinutého regionu.

Siebert používá pro měření dodatečný výstup, který roste díky lepší směnné pozici. Následkem toho může být větší množství vstupů začleněno do produkce.

Ve své práci požaduje rozšíření dosavadní analýzy o případné záměny spotřebního zboží za investiční statky. I poté je možno sledovat alokační zisky a přenosy impulsů růstu díky podmínkám vzájemného obchodu regionů. Stěžejní je, podle Sieberta, pochopit alternativní vztahy mezi pohybem výrobních faktorů a pohybem zboží. K tomu slouží zjišťování mobility těchto faktorů.

Stejně jako Horst Siebert, zabývá se i Harris meziregionálními vztahy. Oceňuje přínos profesorů Leontiefa a Isarda pro regionální ekonomii, tito se zabývali aplikací input-output analýzy. Ve svých analýzách rozlišují odvětví průmyslu, která jsou díky svému rozsahu národní a odvětví, která jsou svým rozsahem regionální. Odvětví, která jsou podle Leontiefa a Isarda regionální, jsou taková, jejichž spotřeba a produkce balancuje na regionální úrovni. U národních je to právě naopak. Za příklad národního odvětví považují automobilový průmysl, naopak průmysl, který se zabývá přípravou jídel a nápojů, popřípadě jeho konzumací (pohostinství), považuje za regionální. Lokaci různých odvětví posuzuje Harris na jednu stranu podle vnitřní struktury, na druhou stranu podle požadavků na systém jako celek.

Podle Harrise se ministerstvo zahraničí USA dlouhou dobu snažilo motivovat jednotlivé státy k většímu podílu na zahraničním obchodě Spojených států. Studie, které si nechalo vypracovat, však podle něj nepřinesly podstatné informace. Výsledky přinesla až studie, která se zaměřila na rozdělení importu a exportu podle regionů. Vychází z předpokladu, že každý region dává exportu stejné množství přidané hodnoty jako do jakéhokoli jiného průmyslového odvětví. Dochází k závěru, že na severovýchodě USA není přidaná hodnota stejná jako na jihozápadě USA. Ukazuje se, že na jihozápadě jsou podíly importu na trhu daleko vyšší než je export ekonomiky tohoto regionu. Příčinou je, že oba regiony vyrábí na práci náročné zboží, a tak si mohou dobře konkurovat. Ve prospěch severovýchodu však hovoří výrazně vyšší přidaná hodnota (75 %: 25%, nutno přihlídnout k datu vzniku Harrisovy práce). Ve své práci se zabývá také chudobou regionů. Podle jeho názoru nepřináší dotace těmto regionům užitek. Rozvoj existuje, pouze když podpora trvá. Po jejím zastavení je příjem regionu opět nízký. Ostatní regiony

profitují z expanze na trh slabého regionu, kterému nastávají nemalé potíže s placením, neboť většina slabých regionů exportuje pouze zboží s malou přidanou hodnotou. Jsou v deficitu. Přežití těchto regionů závisí podle Harrise na tom, zda se dokáží zorientovat a získat také část podílu na dynamicky se rozvíjejícím průmyslu. Harris tvrdí, že každý region je konfrontován s problémy platební bilance. Každý region současně od některých regionů nakupuje a jiným regionům prodává. V kapitálových pohybech a vládních transferech dochází k přesunu mezi jednotlivými regiony. V tomto ohledu ale nelze srovnávat poměry v USA a jinde ve světě, ani u nás. Federální uspořádání se systémem bank neodpovídá systému v ČR. Vliv, který má přesun depozit v rámci USA, není shodný s vlivem přesunu depozit v ČR. Navíc popisuje stav z 30. let 20. st., čas velké hospodářské krize.

Základní model neoklasické teorie růstu, který ve své práci uvádí Žítěk [2002], je agregovaná produkční funkce: $Q = f(K, L)$. Tato funkce uvádí, jaké množství statků Y může vzniknout s disponibilním množstvím kapitálu K a práce L . Produkční funkce vyjadřuje vztah mezi výrobními vstupy a výstupy. Produkční funkce modelu růstu zobrazuje ekonomické závislosti mezi nezávisle proměnnými vstupy (kapitál, práce) a závisle proměnnou výstupu (produkce, resp. důchod). Samotná Cobb-Douglasova produkční funkce vypadá takto: $Q = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{\beta}$.

Z toho vyplývá, že ke zvýšení výstupu (podle Cobb-Douglasovy funkce) může dojít díky zvýšenému kapitálovému nasazení nebo přispěním zvýšeného nasazení faktoru práce nebo technickým pokrokem, který umožní zvýšit produkt (potenciální) hospodářství i při nezměněném množství faktoru kapitálu. Stejně důležité je také zvyšování efektivnosti práce. Při zvýšení efektivnosti práce je při stejném množství tohoto faktoru dosahováno většího výstupu. Z toho vyplývá, že produkce roste hlavně v těch regionech, které efektivně zapojují do produkce dostupné výrobní faktory a investují do výzkumu a vývoje, který je zdrojem technického pokroku. Podle Žítka ovlivňují ekonomickou úroveň faktory jako je lokalizace firem, intenzita vnitroregionálních ekonomických vazeb, demografická situace, vliv státní politiky.

Podrobnější popis teoretického růstu ekonomiky regionu poskytuje práce Teorie regionálního rozvoje [Blažek, J., Uhlíř, D., 2002]. Autoři v této práci popisují – na příkladě jedno a dvousektorového modelu – růst ekonomiky regionu. Používají opět Cobb-Douglasovu produkční funkci. O jednosektorovém modelu

říkají: „Jednosektorový model předpokládá, že meziregionální mobilita produkčních faktorů bude směřovat do oblastí s nejvyšším výnosem. Z těchto předpokladů vyplývá, že mobilita kapitálu a pracovních sil bude protisměrná a bude tak přispívat ke snižování rozdílů mezi regiony.“¹

Dvousektorový model uvažuje více sektorů v regionu a možnost obchodu mezi regiony za účelem získání komparativních výhod. Dvousektorový model předpokládá dva sektory s různou produktivitou. Růst objemu produkce regionu je dán přesunem výrobních faktorů do sektoru s vyšší produktivitou. „Model umožňuje analyzovat závislost regionu na exportním sektoru, ale umožňuje zkoumat i důsledky přesunu výrobních faktorů mezi sektory v rámci regionů na růst produkce a rovněž důsledky rozdílného růstu exportního sektoru v jednotlivých regionech. V dvousektorovém modelu se v případě zvýšení poptávky po zboží produkovaném exportním sektorem zvýší jeho ceny a tím i zisk. Tím dojde ke zvýšení mezní produktivity kapitálu i pracovních sil. Příliv kapitálu se u tohoto sektoru zvýší na úkor jiného sektoru i ostatních regionů, dokud nedojde k vyrovnaní mezní produktivity kapitálu.“²

Autoři se dále zabývají modely růstového účetnictví. Upozorňují na problém statistického hodnocení, které popisuje jevy pouze zkresleně. Nelze kvantifikovat technologickou vyspělost či vědomostní kapitál. Jako ostatní zmiňovaní autoři, zabývají se i tito „vstup-výstup“ analýzou.:

„Analýza pracuje na principu podvojného účetnictví, založeném na základním principu, že každá produkce vyžaduje nějaké vstupy. Vstupy i výstupy jsou zachyceny ve formě tabulek. Tabulky mohou mít různou míru podrobnosti – desítky až stovky prvků (odvětví, závodů). Input-output tabulky ukazují ekonomickou strukturu regionů – jednak vnitřní vazby, jednak rozlišují oblast výrobní a konečné spotřeby (domácnosti, export, investice). Efekt vzrůstu poptávky na příjmy v regionu je dělen na tři typy: přímý efekt (příjem ze zvýšené poptávky po zboží produkovaném v regionu), nepřímý efekt (zvýšený příjem v ostatních odvětvích, která kooperují s odvětvím, po jehož zboží vzrostla poptávka) a zpětnou vazbu – indukovaný efekt (zvýšené výdaje domácností, jejichž příjem se zvýšil díky přímému nebo nepřímému efektu). Součet těchto tří faktorů představuje regionální multiplikátor. Zásadním

---

¹BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5., strana 64

²BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5., strana 65

problémem je stanovení technických koeficientů, které vyjadřují intenzitu vzájemných vazeb mezi různými odvětvími a sektory v regionu. Pro jejich odhad se používá expertní odhad, zpravidla kombinovaný s výběrovým šetřením. Předpokládá se stálost vztahů, například se předpokládá, že při vzrůstu produkce podíly dodávek zůstávají konstantní. Pro prognostické účely lze například uvažovat strukturu vazeb nejlepších firem daného odvětví a předpokládat, že vazby ostatních firem budou v budoucnu podobné.“³

---

³ BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5., strana 83

2. Cíl a metodika

1. Objekt zkoumání

Objektem zkoumání je měření výkonnosti ekonomiky regionu se zaměřením na ekonomiku Jihočeského kraje.

2. Cíl práce

Vymezit indikátory umožňující měřit výkonnost regionu na základě srovnání s indikátory na úrovni národního hospodářství jako celku.

3. Dílčí cíle

- zkoumat indikátory umožňující měření ekonomiky regionu
- analyzovat indikátory národohospodářské výkonnosti
- identifikovat „slabá“ místa využití těchto indikátorů na regionální úrovni
- zhodnotit možnosti zlepšení měření výkonnosti ekonomiky na regionální úrovni.

4. Použité metody

- statistické metody
- komparace

Statistické metody jsou použity pro práci s numerickými hodnotami. Jsou určeny pro zpracovávání údajů od statistických jednotek a k jejich třídění. Nejčastěji se využívá těch nejjednodušších charakteristik jako jsou průměry a jiné míry polohy, míry variability, např. variační rozpětí, rozptyl, směrodatná odchylka a variační koeficient.

Komparace se využívá tehdy, pokud je třeba srovnávat stejný znak u několika jednotek. Takovou jednotkou může být i region. Na základě takové komparace je možné poznat významné rozdíly v ekonomické úrovni regionů, nebo také porovnávat znak konkrétního regionu s průměrem za celou národní úroveň, atd.

Konkrétně je tohoto postupu používáno například při zkoumání hodnot regionálního HDP, kdy je možné seřadit kraje (regiony) podle velikosti tohoto ukazatele. Obdobně je možné postupovat i u ostatních ukazatelů. Za vizuální výsledek komparace lze považovat grafy, které za nezávisle proměnnou považují kraj (nebo i jiný region) a jako závisle proměnnou zobrazují hodnotu konkrétního ukazatele.

5. Zdroje informací

- internet
- odborná literatura
- publikace, tiskové zprávy a články uveřejněné ČSÚ
- právní normy

3. Identifikace slabých míst indikátorů národohospodářské výkonnosti

Každý indikátor je nějakým způsobem definován. Tím je určen jeho obsah. Může se stát, že vzhledem ke společensko-ekonomickým změnám dojde k tomu, že dříve vyhovující složení indikátoru vyhovovat přestane. To se stalo v případě zjišťování zahraničního obchodu. Jednak to bylo způsobeno přechodem od centrálně řízené ekonomiky k tržnímu hospodářství, následně vstupem ČR do EU. Zajímavé také je sledovat vliv životní úrovně na výpočet jistých ukazatelů. To je příklad spotřebního koše. Ve spotřebním koši jsou komodity, u kterých se předpokládá, že případná změna ceny (a při celém spotřebním koši změna celé cenové hladiny) výrazněji ovlivní spotřebitele, ale i jiné sektory. Dochází ke změnám, které naznačují klesající význam základních potřeb, naopak dochází s růstem životní úrovně k vzrůstajícímu významu luxusního zboží a služeb. Konkrétním příkladem mohou být ceny zahraničních zájezdů.

Zkrátka – ekonomické změny samy o sobě mění složení určitých ekonomických indikátorů. Zvláště pak indikátory, které jsou zjišťovány nepřímo, a jejichž hodnoty se získávají vážením jiných dat, jsou zatíženy subjektivním hodnocením. Je tedy vůbec možná objektivita dat, které byly získány pomocí subjektivních metod? A co více, jsou indikátory procházející změnou svého složení vůbec srovnatelné? Zvláště vytváření časových řad by bylo nemožné.

Částečnou odpovědí je revize časových řad, tj. dat, která byla již zveřejněna. I zde se naráží na řadu problémů, které není možné řešit jinak než nahrazováním skutečných dat (získaných třeba jen výběrovým šetřením, a která jsou platná pouze s jistým stupněm spolehlivosti) pomocí kompozitních indikátorů. Navíc na konstrukci těchto ukazatelů nemá vliv pouze ekonomický vývoj, ale i požadavky ostatních subjektů, hl. státní správy, která může administrativně nařídit změnu ve způsobu měření.

Dalším problémem je délka ročních časových řad, které jsou k dispozici. I zde si statistika může pomoci. Používají se například kvalifikované odhady odborníků, srovnávání, atd. Přesto takové odhady jen stěží nahradí skutečné, pomocí statistického šetření získané, hodnoty. V podmínkách ČR existují v porovnání se starými členskými zeměmi EU pouze krátké časové řady, které sice dobře poslouží např. kvantifikaci sezónních faktorů, ale jen těžko se dá kvantifikovat dlouhodobá cyklická složka. Navíc matematický model sestavený na

základě takových řad nedává záruky pro kvalitní predikci. Jako řešení se pro účel predikce nabízejí indikátory důvěry (CLI indikátory), které vycházejí z dotazníkového šetření. Bohužel i zde se jedná pouze o subjektivní náhled dotazovaných osob na konkrétně položené otázky. Odpovědi pak obsahují zcela osobní názory. Odpovědi jsou kvalitativní, nikoli kvantitativní. Odpovědí není číslo, ale názor. Přes některé úspěchy takto konstruovaných indikátorů, neposkytují ani tato šetření odpovědi s požadovanou přesností. Predikce je nakonec asi nejtěžší statistický úkol, lze jej splnit jen ztěží. To lze pozorovat například v chybných očekáváním ročního růstu ekonomiky, zde myšleno HDP. Dokonce ani vládní odhady nejsou nikterak spolehlivé. Slovo predikce se však často používá i při odhadování výkonnosti ekonomiky za roky, které již minuly. To vystihuje tu skutečnost, že i zde se jedná pouze o odhad. S časem souvisí i další obtíž, totiž nemožnost vyčíslit indikátory okamžitě po skončení běžného roku. Některé informace, k jejichž zjištění již existuje dostatek dat, se zveřejňují se značným zpožděním. Tak je znemožněna promptní reakce exekutivy, která by mohla účinně ovlivnit vývoj ekonomiky.

Samostatným problémem je kvalita dat. Sběr dat je ovlivněn nejen podílem dotazovaných jednotek na základním souboru, ale také pravdivostí. Ne všechny statistické jednotky, které jsou povinny odevzdávat výkazy pro statistická šetření je vyplní pravdivě. Pravdivost informací lze jen těžko ověřit.

Národohospodářské indikátory jsou agregované ukazatele, tzn. udávají konkrétní hodnotu ukazatele za celé národní hospodářství, využití takového údaje proto dobře slouží v mezinárodním srovnání. Jejich prostřednictvím se charakterizuje buď aktuální stav či vývoj celého národního hospodářství. Takovýto údaj však nic neříká o regionální ekonomice, neboť díky agregaci se často slučují zcela odlišné až nepoměrné hodnoty, a tudíž z takového zprůměrovaného či agregovaného ukazatele není možné vyčíslit údaje za jednotlivé regiony (zde spíše statistické jednotky, území ve kterém dochází ke statistickému šetření). Řečí statistiky: dochází ke ztrátě informací.

Abychom tedy mohli popsat výkonnost ekonomiky regionu, je nutné přistoupit k desagregaci indikátorů ekonomické výkonnosti na úroveň regionu, který je zkoumán. V podmínkách České republiky je díky statistickému šetření základním regionem kraj (NUTS 3), kde sídlí krajské správy Českého statistického úřadu. Běžně je možné se setkat se statistickými bulletiny za konkrétní kraj,

vydávají se pravidelně, čtvrtletně. Jejich údaji jsou také informace za jednotlivé okresy, podrobněji se člení pouze některé statistické údaje. Z ekonomických jde především o podrobné členění nezaměstnanosti – sledovanou jednotkou pak může být i malá obec. Sběr informací se provádí ve všech krajích jednotně, a tak jsou údaje dobře porovnatelné, většina agregátu je tedy tvořena pouhým součtem dílčích šetření v jednotlivých krajích. Některé údaje jsou exaktní (počet narozených, počet stavebních povolení), některé se však zjišťují na statistických souborech (velká část ekonomických ukazatelů). Jejich vypovídající schopnost je tím ovlivněna, přesto i taková zjišťování přináší důležité údaje. Sběr dat je řízen metodikou statistického úřadu, která je předepsána pro jednotlivé ekonomické ukazatele, existují standardizované formuláře, atd.

Jak upozorňuje ve své stati Fischer [2005], je HDP odhadován, nikoli měřen. Odhad je založen na řadě statistických šetření, odhadů a dopočtů. Při takovém sestavování vzniká řada chyb. Proto jsou národní účty pouze odhadem. Při posuzování hospodářské úrovně je lépe vycházet z celé řady ekonomických ukazatelů. České sestavování národních účtů bylo přezkoumáno orgány OECD (1996 – 1997) a Eurostatem (2000) a chyby nalezeny nebyly.

Podmínkou pro aplikaci složitých statistických metod je existence dlouhých časových řad, které nejsou zatíženy častými revizemi. Na základě takových řad je možné najít algoritmus, který umožní odhady HDP s přijatelnou odchylkou. Hrubý domácí produkt je odhadován na základě tří metod současně. Výrobní a výdajová metoda však spolu nemá moc společného, zejména pokud jde o zdroje dat. Jsou to na jedné straně údaje o produkci a mezispotřebě, které se zjišťují čtvrtletně a ročně pomocí výkazů, na druhé straně jsou využívány pro odhady spotřební metodou statistiky rodinných účtů, maloobchodních prodejí, výdajů vlády, neziskových organizací, investic či údaje statistiky zahraničního obchodu. To vše vede k různým výsledkům při výpočtu HDP. Je třeba tyto dva údaje dát do souladu. Jde o proces bilancování. Vychází z rozhodování tvůrce národních účtů ohledně kvality vstupních dat.

Důležitou otázkou je také revize časových řad HDP. Znamená to, že dojde ke změně již jednou zveřejněných dat. Revize se provádí zejména při změně metodiky, novém získání dat, inovaci sezónních přepočtů, opravách chyb, při změnách definic ukazatelů atd.

4. Problémy a omezení využití národohospodářských indikátorů na úrovni regionů

Samotná agregace do jednoho ukazatele jako je HDP je silně zjednodušující. Je to součet, který je složen z mnoha položek o kterých nic nevypovídá. Je proto namístě zabývat se myšlenkou, zda agregáty jsou dobrým prostředkem pro hodnocení ekonomiky regionu.

Slovo region je důležité zejména z hlediska jeho chápání. Národní statistika chápe region jako součást celku, ne jako zcela samostatnou jednotku. A tak je třeba známý podíl exportu kraje na exportu celého hospodářství, ale není znám údaj o exportu regionu do ostatních regionů v rámci národního hospodářství. Zde je vidět rozdíl mezi čistou teorií a praxí ve sledování regionální ekonomiky. Teorie vyčlení region, poté ho považuje za samostatnou jednotku, která má jednak svůj vnitřní, ale i vnější ekonomický život. Praxe ukazuje, že v našem případě není region chápán jako plně samostatná jednotka. Vztahy mezi regiony v rámci národního hospodářství nejsou ve větší míře sledovány. To samé platí o ekonomických vztazích uvnitř regionu. Z důvodů nákladnosti není možné rozčleňovat regiony na stále menší a menší subjednotky. To z pohledu teorie není žádný problém. Teoreticky by bylo možné sledovat i HDP jednotlivých měst a obcí, protože z hlediska regionalizace je další členění možné. Navíc, čistě teoreticky, by bylo možné sledovat i salda exportu a importu menších a menších jednotek (okresů, měst, obcí, atd.). To je, alespoň prozatím, utopie. Přitom lze předpokládat, postupem času bude stoupat zájem i o data za menší jednotky, než ty které jsou popisovány dnes. Jistě by bylo zajímavé sledovat i regiony, které nejsou čistě administrativní, ale jsou vyčleněny geograficky a často přesahují hranice administrativních regionů i států.

Co lze tedy doporučit? Jde pouze zopakovat fakta, která jsou zřejmá, nakonec problém regionálního zjišťování není v metodice nebo v tom, že by nebyly k dispozici matematicko – statistické prostředky, ale v získávání informací. Základním prostředkem k zlepšení by bylo uložení povinnosti vykazování většímu počtu subjektů. Otázkou pak je, zda každá další koruna investovaná do zpřesnění statistického šetření přinese odpovídající efekt – tedy zvýšení spolehlivosti těchto údajů pro politická rozhodnutí. To přináší otázku, co stát, a tudíž občané, považují

za dostatečně přesné statistické šetření, kolik jsou ochotni zaplatit. Je možné si představit, že v době internetu by bylo možné podchytit téměř vše, za předpokladu spolupráce firem i jednotlivců. Navíc by se tím výrazně snížili náklady. S rozvojem počítačů také souvisí tvorba databází, některé z nich už byly zmíněny. Databáze by se mohla stát prostředkem, který by uživateli nabídl značně podrobné informace, což by značně přispělo k řešení problémů, které agregované ukazatele nemohou nabídnout. To ovšem vyžaduje aktivní přístup uživatele a jistý stupeň počítačové gramotnosti a neumožňuje jednoduché srovnání s ostatními regiony.

Nabízí se také otázka, zda plošný přístup k zjišťování je ten správný. Dotazníky pro jednotlivé regiony (kraje) jsou identické. To sice zvyšuje meziregionální srovnatelnost, neumožňuje se ale zaměřit na konkrétní situaci v konkrétním regionu. Rovný přístup ke všem tak znemožňuje dokonale poznat strukturu konkrétního regionu. Z toho vyplývá, že na jednu stranu je bezpodmínečně nutné zajistit srovnatelné podmínky pro šetření v jednotlivých regionech, na druhou stranu takové šetření nemusí upozornit na nejdůležitější ekonomické problémy regionu. Proto, abychom poznali ekonomiku regionu, museli bychom vyšetřit každý region samostatně. To je jistě možné, údaje zjištěné tímto způsobem by byly vysoce vypovídající o daném regionu, na druhou stranu bychom jen těžko mohli tyto údaje srovnávat s údaji z jiného regionu. Nabízí se tedy možnost provádět jak plošné šetření s naprosto stejnými podmínkami, tak šetření specializované na podmínky daného regionu, při kterém se výsledek musí brát jako odpověď na konkrétní otázky a nemůže se srovnávat s ostatními regiony.

Dalším prostředkem zkvalitnění ekonomického šetření regionů by bylo větší zapojení moderních technologií do zpracovávání, kde by hlavním účelem nebylo provádění složitých výpočtů, ale podstatné zvýšení rychlosti zpracování, a tudíž i zveřejnění aktuálních informací. Cílem by bylo sledování vývoje ekonomických veličin s co nejmenším zpožděním. V současné době se zveřejňují nejaktuálnější periodické informace s přibližně měsíčním zpožděním (u měsíčně sledovaných údajů).

Pro zabránění neustálých přepočtů je také dobré stanovit co možná nejstálější složení indikátorů a zbytečně do nich administrativně nezasahovat. Měnit by se mělo jen v případě ztráty vypovídací schopnosti. Nejméně se dá udělat pro prodloužení časových řad. Musí se vyčkat do doby, kdy bude k dispozici takové

množství dat, že statisticko – matematické modely umožní vytvořit predikce s dostatečně malou odchylkou od skutečně naměřených hodnot.

Výrazným rysem regionální politiky je srovnatelnost v rámci Evropské unie. Na jednu stranu to přináší možnost porovnat výkonnost ČR, ale i jejích regionů s regiony členských zemí EU, na druhou stranu to přináší povinnost řídit se striktně pravidly Eurostatu se všemi pozitivy i negativy, které to s sebou přináší.

Ke všem krajům v rámci ČR je ze statistického hlediska věnována stejná pozornost, údaje za sledovaný (jihočeský) region jsou plně srovnatelné v rámci ČR i se stejně zařazenými regiony (podle klasifikace NUTS) v rámci EU.

Stálo by jistě zato upozornit na některé problémy, které s sebou přináší agregace kompozitních ukazatelů. Přes výhody těchto agregátů – tj. shrnutí komplexních jevů, pomoc při rozhodování, jednodušší interpretaci a porovnávání, může přidat nové informace atd., jsou patrné i jeho nedostatky: vede k nesprávným závěrům, zjednodušující závěry, obtížná volba vah pro jednotlivé indikátory.

Velkým problémem je také korelace mezi indikátory a jejich vzájemná kompenzace. Dalším problémem je kompenzace vstupních veličin, tj. případ, kdy se z důvodu nedostatku informací místo nich použijí veličiny, které jsou konstruované z ostatních dat známých indikátorů pomocí jejich vážení. Naštěstí statistika disponuje postupy, které umožňují hodnotit kvalitu vytvořených agregátů. Jedná se o analýzu robustnosti, analýzu neurčitosti a citlivosti.

5. Praxe sledování regionální výkonnosti

Ekonomické subjekty, které splňují stanovené podmínky, musí spolupracovat se statistickým úřadem a poskytnout mu údaje, které požaduje. To je splněno správným a včasným odevzdáním vyplněného dotazníku. Hlavní statistickou jednotkou se tak stává podnik. Nejdůležitějšími výkazy jsou: rozvaha, výsledovka. Důležitý je také přehled o změně finančního postavení (jde o vliv výsledku hospodaření na likviditu). Z těchto výkazů se pro účely vykazování sestavují ekonomické účty podniku.

Nyní je tedy zřejmé, odkud pochází většina relevantních ukazatelů. Jak ale využít konkrétní údaje z podnikového účetnictví k sestavení národních účtů?

5.1 Transformace podnikových dat pro účely statistiky

Transformace podnikových dat je velice složitý proces. Například Fischer [2003] upozorňuje na změny v účetní metodice, zejména na změny v pojetí účetnictví, konsolidaci, způsoby oceňování a účetní výkazy. Na stejné téma publikuje např. také Ondruš [2003].

Lze definovat 3 základní druhy transformace:

1. Výrobní metoda vychází z definování HDP jako součtu hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo jednotlivých odvětví.
2. Výdajová metoda vychází z definice HDP jako součtu konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (výdajů na konečnou spotřebu a na tvorbu hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb.
3. Důchodová metoda HDP definuje jako součet náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu snížených o dotace, hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu. Tuto metodu však odborníci nedoporučují, neboť provozní přebytek a smíšený důchod není zjišťován nezávisle, ale je vypočítáván jako rozdílová složka mezi přidanou hodnotou, která je zjištěna výrobní metodou.

Pro sestavení národních účtů se vychází přibližně ze 70 různých zdrojů dat. Tyto pocházejí jednak ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů. Ani to však nestačí. Byly proto vypracovány postupy úprav systému národních účtů tak, aby bylo možné kvantifikovat HDP v celku i v členění na odvětvovou či sektorovou strukturu.

4 fáze sestavování národních účtů:

1. převzetí zjištěných zdrojů dat do národních účtů,
2. metodické úpravy převzatých údajů,
3. úpravy zajišťující úplnost zachycení celé ekonomiky,
4. následná revize na základě dodatečných údajů.

V první fázi dochází ke sběru dat a jejich převod do položek národních účtů. Výsledkem jsou údaje vázané na odvětvové statistiky. Odvětvové statistiky pokrývají pouze podnikatelské ekonomické aktivity.

Většina zdrojů podnikového účetnictví musí být dále upravována (2. fáze). Hlavně pokud jde o odhad zisku z držby u zásob, odhad pořízení majetku na leasing, odhad podlimitní tvorby fixního kapitálu a odhad naturálních mezd. Navíc je nutné provést i úpravy kvůli určité konvenci (ESA 95). Jde zejména o odhad imputovaného nájemného u bydlících vlastníků obydlí a odhad finančních zprostředkovatelských služeb nepřímo měřených, odhad služeb pojišťovnictví a odhad produkce lesnictví kvůli přírůstku dřeva. V třetí fázi jde hlavně o úpravy, které směřují k úplnosti zachycení ekonomiky v národních účtech. To vyžaduje provádění odhadů celé řady činností, které statistika nezjišťuje nebo kvůli úmyslnému zkreslení zachytit nemůže. Úpravy se týkají: jednotek úmyslně neregistrovaných (šedé ekonomiky), jednotek úmyslně neregistrovaných – nelegální ekonomika, výrobců bez povinnosti zachycení do registru, nedotazovaných právnických osob, registrovaných podnikatelů, kteří nepodléhají zjišťování, záměrně zkreslených údajů a ostatních statistických nedostatků. Vliv těchto úprav se pohybuje kolem 6,7 % u výrobní metody zjišťování HDP. Například u výdajového typu zjišťování je přímo zjištěnými údaji podloženo 85,6 % odhadu., přitom do přímého zjišťování se zahrnuje i výběrové šetření, přímo vykázané údaje tak klesnou na 70 %, u některých oborů je tento údaj ještě nižší (stavebnictví,

pohostinství – cca 30 %). Zlepšení lze dosáhnout pouze zlepšením statistických metod, stoprocentní zjištění údajů je prakticky nemožné. Zde je popis alespoň několika úprav podnikového účetnictví pro účely národního účetnictví:

1. K rozdílu vykázaného a účetního zisku dochází z pouhého pohybu cen držných zásob. V národním účetnictví platí princip ocenění stavů a transakcí vždy k momentu jejich zachycení, resp. uskutečnění, je tedy nutné vyčíslit a vyloučit z produkce zisk/ztrátu, která pramení pouze z držby zásob, nedokončených výrobků a obchodního zboží, v případě držby materiálu se zvýší mezipotřeba. Tato úprava se však na výši HDP podílí pouze jedním procentem. Dalším problémem je, že výroba je v podnikovém účetnictví zachycena pouze jako tržba za vlastní výrobky, statistika však požaduje rozvést výrobu do jednotlivých komodit (zachycení obrátů všech komodit). Odhad toků materiálu se provádí pomocí matice vstupů do mezipotřeby, matice čistého pořízení zásob a matice produkce. Dopad je však minimální.

2. Majetek pořízený na finanční leasing je veden v účetnictví leasingové společnosti. To je další problém pro statistické zjišťování. Metodické principy národního účetnictví totiž vyžadují zachycení majetku u nájemce, který majetek využívá, zatímco pronajímatel je zachycen jako poskytovatel úvěru. Je tedy nutný přesun nově pořízeného majetku od pronajímatele k nájemci a současně zachytit poskytnutí úvěru. Tyto metody pak nepatrně ovlivní vykázanou výši tvorby hrubého fixního kapitálu (asi 3 %). V podnikovém účetnictví je dále zachycena celá splátka jistiny i úroku jako platba za službu, naopak v národním účetnictví je toto zachyceno jako finanční transakce a rozdělovací transakce. Z toho důvodu se musí snížit produkce u pronajímatele a mezipotřeba u nájemce, a to jak o čistou částku tak o úrok. Proto je také nutné snížit produkci pronajímatelů o splátky placené domácnostmi – protipoložkou není mezipotřeba, ale spotřeba. Pod názvem podlimitní tvorba hrubého fixního kapitálu se skrývá fakt, že v podnikovém účetnictví je dlouhodobým majetkem takový majetek, který má větší hodnotu než je 40 000 Kč (resp. 60 000 Kč u nehmotného majetku), dochází tak k rozdílu s evropským standardem, kde je stanovena výše 500 euro. Spotřeba fixního kapitálu (odpisy) je v podnikovém účetnictví závislá na pořizovací ceně. Pro účely národního hospodářství je však podstatné ohodnocení v reprodukční ceně, tak se mění i výše odpisů. Otázkou je započtení naturálních mezd.

3. Některé formy naturální mzdy jsou součástí mezispotřeby, část naturálních mezd je ve formě nerealizované produkce, část není zachycena vůbec. Na celkovém objemu mezd má naturální mzda podíl přibližně 4 %. Pod pojmem metodické konvence se skrývá dodržování jistých postupů při odhadu. Především v případě zjišťování služeb bydlení, výpočtu produkce finančních a zprostředkovatelských služeb, které se měří nepřímo, produkce pojišťovnictví a produkce lesnictví.

4. Služby bydlení jsou z důvodu velké diverzity způsobu bydlení problematické. Komplikace přináší hlavně bydlení ve vlastních obydlích, bydlení v družstevních formách bydlení i v obecních bytech. Metoda pro „imputaci“ vychází z komerčně placeného bydlení. Skutečnost je však taková, že existuje vysoký podíl netržního bydlení, proto existuje tzv. nákladová metoda výpočtu imputovaného nájemného.

5. Finanční služby, které nejsou přímo měřené, podniky neúčtují přímé poplatky či provize, platí ale nižší úrokové sazby těm, kteří jim půjčili peníze a účtují vyšší sazby těm, kteří si od nich půjčili. Metodika pro tuto oblast se v současnosti mění. Pro složitost zjišťování se tato oblast považuje za mezispotřebu.

6. Produkce v pojišťovnictví je v účetnictví pojišťoven zachycena obrátově, v národním účetnictví je produkce definována jako rozdíl mezi skutečně přijatým pojistným a placenými náhradami.

7. Produkce v lesnictví se upravuje o roční přírůstek dřeva.

Co se týče kvality zachycení údajů, tj. jde o úplnost zachycení hospodářství, zvláště pokud se jedná o hlavní ukazatele – HDP a HND. Úplnost zachycení je také jedním z požadavků EU. Kvalita národních účtů je v první řadě závislá na získaných informacích a na kvalitě zpracování dat. Jelikož výsledky statistického zjišťování nejsou konečným výsledkem, musí být dále upravovány. Jsou definovány následující typy neúplnosti:

1. Jednotky úmyslně neregistrované – šedá ekonomika. To jsou výrobci, kteří se úmyslně neregistrují jako právní subjekt. Jsou to například podnikající nezaměstnaní. Jejich počty se odhadují pomocí bilancí pracovních sil, pomocí údajů z rodinných účtů, atd. Tento segment zahrnuje asi 0,5 % HDP.

2. Jednotky úmyslně neregistrované – nelegální ekonomika. Odhad vychází z bilancování zdrojů a z kvantitativních propočetů s využitím průměrných cen. Např.

počet uživatelů drog se vynásobí jejich průměrnou spotřebou a cenou. Tento segment se na HDP podílí z 0,2 %.

3. Výrobci bez povinnosti zapsání do registru. Jsou to výrobci a poskytovatelé, kteří buď nevstupují na trh, nebo vstupují pouze v malém rozsahu. Důležitý je sektor domácností – vyrábí pro svou konečnou spotřebu (výstavba bytů, domů), kategorie nezahrnuje službu bydlení, kterou vlastníci obydlí poskytují sami sobě (imputované nájemné). Přínos tohoto segmentu je zjišťován sledováním příjmů a výdajů domácností, sledováním využití času, stavební povolení a sledování toku komodit. Náplň tvoří především příležitostná nepřiznaná tržní produkce domácností, zemědělské samozásobení a individuální bytová výstavba. Celkem tvoří asi 2,5 % HDP.

4. Nedotazované právnické osoby. Jsou to hlavně subjekty, které nejsou zahrnuty ve statistickém registru (z různých příčin). U těchto se dodatečné zjišťování neprovádí.

5. Registrovaní podnikatelé nepodléhající zjišťování. Je to podobný případ jako předcházející skupina, jejich dodatečné zjišťování je závislé na aktualizaci statistického registru.

6. Záměrně zkreslené údaje vykazovaných údajů. Vyšetření takových rozdílů se provádí zejména prostřednictvím expertního odhadu (účetní, auditoři).

7. Ostatní statistické nedostatky. Zahrnuje i chyby při sběru a zpracování dat, dále pak spropitné. Odhad spropitného se omezuje jen na určité profese, jeho podíl na HDP se odhaduje na 0,5 %.

5.2 Trendy ve statistickém sledování regionů

Regionální statistika se v podmínkách České republiky vyvíjí od začátku 90. let. Od poloviny 90. let je systematicky vytvářena databáze obsahující informace o regionech, dochází k prolínání s geografickým informačním systémem. Václav Ježdík [1997] říká, že funkce regionální statistiky je poskytování informací o regionech, tzn., že zobrazuje geografické a sociálně ekonomické jevy, které se vyskytují na území jednotlivých regionů. Zobrazuje vztahy uvnitř i vně regionu, porovnává regiony mezi sebou. Poznatků regionální statistiky využívá hlavně regionální politika.

Důležité je vymezení regionů, statistika rozlišuje dva základní typy regionů – administrativní (kraje, okresy, obce) a neadministrativní, tj. regiony vymezené geograficky, územní jednotky (např. národní park). Stále důležitější je sledování regionů NUTS.

Zdroje informací pochází hlavně z ročních statistických zjišťování, dále pak jde o data získaná z externích zdrojů – resortní zjišťování, administrativní registry. Statistická šetření zaměřená na regionální zjišťování jsou jen výjimečná. Regionální statistika vytváří databáze pro konkrétní regiony, cílem je sledování do co nejmenších územních celků (systém GRID). Regionální statistika používá různé postupy regionalizace, zvláště pokud jde o HDP, provádí přepočty regionálního HDP na jednoho obyvatele, využívá se propočtu klíčováním metodou top-down - shora dolů (od roku 2005 bottom – up). Znamená to, že podíl HDP vytvořený v konkrétním odvětví se klíčuje do regionu pomocí vypovídajícího ukazatele pro dané odvětví. Jsou vytvářeny celé databáze MOS/MIS (údaje za všechny obce ČR) nebo KROK (kraje a okresy). Databáze jsou každoročně aktualizovány.

Chlad [2002] uvádí, že regionální účty zobrazují sociálně-ekonomické jevy na regionální bázi a jejich současný a budoucí vývoj, vytváří předpoklad pro pochopení a analyzování rozvoje regionu. Mohou se vytvářet komparační, relační a kauzální analýzy. Zkrátka: regionální účty jsou zdrojem informací pro plánování, řízení a kontrolu regionální politiky. Regionální politika slouží k snižování nežádoucích rozdílů mezi regiony. Cíle regionální politiky se dají shrnout takto: pomoc zaostalým regionům, pomoc vyspělým regionům postiženým úpadkem průmyslu, pomoc v boji s nezaměstnaností, pomoc venkovu, vytváření nových pracovních míst.

V českých podmínkách je základním pramenem, který zveřejňuje informace za jednotlivé regiony publikace s názvem Regionální účty (s údajem určující rok, který je zachycen např.: Regionální účty 2005). Obsahuje makroekonomické informace ve členění pro konkrétní regiony podle mezinárodní klasifikace územích statistických jednotek (NUTS – Nomenclature of Territorial Units for Statistics). Ukazatele hrubého domácího produktu, hrubé přidané hodnoty a tvorby hrubého fixního kapitálu navazují na mezinárodní systém účtů (ESA 1995). Existuje dokonce i systém pro porovnávání parit kupní síly jednotlivých regionů, který je udáván v jednotkách PPS – Purchasing Power Standards, tento propočet se provádí,

protože neexistuje spolehlivý způsob měření cenových hladin v jednotlivých regionech. Tvorba regionálních účtů je proces, který se neustále zdokonaluje.

Jako možný příklad sestavování národních účtů lze uvést sestavování ukazatele tvorby hrubého fixního kapitálu. THFK se skládá z těchto položek: čisté pořízení hmotných fixních aktiv (obydlí, ostatní budovy a stavby, stroje a zařízení, pěstovaná aktiva), čisté pořízení nehmotných fixních aktiv (geologický průzkum přírodních zdrojů, počítačové a programové vybavení, původní kulturní a umělecká díla), zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv (velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv, náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv).

Toto je ale ideální stav, kterého se jen těžko dosahuje. K zjišťování se používá roční statistický výkaz o investiční výstavbě, významnou položkou je pořízení investic podle okresů. Důležitý je samotný sběr dat a jejich důvěryhodnost, dále jde o správné zařazení dat do odpovídajícího odvětví a do příslušného regionu.

Regionální účty se dále rozrůstají o další implementace. Jde zejména o implementaci sektoru domácností do regionálních účtů. Východiskem jsou tyto údaje za sektor domácností: účet rozdělení prvotních důchodů, účet druhotného rozdělení důchodu, účet užití disponibilního důchodu, tzn. že regionální účty jsou oproti národním účtům chudší o: účet výroby, účet tvorby důchodů, účet akumulace. Regionální účty totiž nesouvisí s výrobním procesem, ale zachycují rozdíly. Na domácnosti se z pohledu regionálních účtů nahlíží jako na spotřebitele, to vypovídá ne o výkonnosti regionu, ale o bohatství daného regionu.

5.3 Postupy směřující k získání regionálního HDP

Pro regionalizaci je základním předpokladem použití jednotek NUTS, dále pak metodika stanovená v ESA 1995. Aby došlo k harmonizaci zjišťování v rámci EU, zahájil Eurostat tyto aktivity: soupis existujících zdrojů o rozhodujících odvětvích se záměrem identifikace dostupných zdrojů pro regionalizaci údajů o hrubé přidané hodnotě, dále pak pořádal semináře a získával odborníky v zemích, kde se mělo začít s regionalizací. Bylo také nutné stanovit typy jednotek podle jejich lokalizace: lokální jednotka, uni-regionální jednotka, multiregionální jednotka. Systém regionálních účtů vychází ze stejných principů jaké používají národní účty. Používá se stejná klasifikace odvětvových činností jako na národní

úrovni – OKEČ. OKEČ je shodná s evropskou klasifikací NACE. Chlad [1998] konstatuje, že při sběru dat je třeba spolupracovat s místními činnostními jednotkami.

Takto získaná data je nutno sumarizovat do agregátů – bottom-up metoda. Používá se jí však jen při nedostatku dat. Aktuálnější je metoda klíčování – top-down, rozvržení hrubého domácího produktu do regionů, resp. hrubé přidané hodnoty (HPH) za jednotlivá odvětví.

Regionalizace HDP znamená začlenit HPH do regionu, kde byla vytvořena, kde je jednotka umístěna. K tomu se právě používá metoda klíčování. Klíčem je průřezová statistika práce – roční statistické zjišťování práce (výkaz Práce 3-01), kde jsou uvedeny regionální počty zaměstnanců, mzdy, platy podle okresů (NUTS 4), údaje jsou pak roztrženy podle OKEČ dle hlavní činnosti podniku. Alokace hrubé přidané hodnoty je regionalizována na základě vyplacených mezd zhruba 2/3 zaměstnaných. Zdokonalení této metody je závislé na rozšíření průzkumu o malé firmy.

Postup při regionalizaci HPH je následující: odbor národních účtů ČSÚ propočítá podle pravidel ESA národní účty včetně tabulky produkce, kde je propočtena produkce, mezispotřeba a rozdílem získaná i hrubá přidaná hodnota podle odvětví, obor regionální statistiky ČSÚ připraví ve spolupráci s věcně příslušným oborem statistiky práce údaje z ročního šetření statistiky práce podle jednotlivých krajů a podle odvětvové úrovně.

Výkaz práce (3-01) se zpracovává pracovištní metodou, pracoviště jsou přiřazena do odvětví s převažující činností podniku, jehož je součástí. Do regionálního HDP patří: produkce zboží a služeb. Představuje hodnotu zboží a služeb, které jsou produktem činnosti rezidentských jednotek. Jde o zboží tržní i netržní. Nezahrnují se služby domácností pro svou vlastní potřebu. Celková produkce je součet produkcí tržních a netržních činností. K ocenění se používají tržní ceny. Netržní služby jsou vypočteny jako součet vynaložených provozních nákladů a spotřeby fixního kapitálu. Ceny neobsahují daně na výrobky a dopravu. Pro výpočet produkce a přidané hodnoty je třeba přičíst čisté daně.

Mezispotřeba představuje hodnotu zboží a služeb spotřebovaných v průběhu jednotlivých období produkujícími rezidenty v procesu výroby zboží a služeb. Hodnota spotřebovaného zboží a služeb zahrnuje obchodní přírážky a daně v případě, že si je jednotka nemůže odečíst. Díky tomu je HPH ohodnocena

v základních cenách. Získaná HPH podle odvětví se váží údaji ze statistiky práce, tím se přidá i územní struktura hrubé přidané hodnoty. Územní struktura, která je agregátem odvětvové struktury regionů, slouží k propočtům pro alokaci imputovaných služeb finančních institucí a čistých daní na výrobky.

Po odečtení imputovaných služeb finančních institucí, resp. přičtením salda mezi uvedenými daněmi na produkci a dotacemi, se získá regionalizovaný hrubý domácí produkt v tržních cenách.

5.4 Hodnocení bohatství regionů v EU pomocí regionálního HDP

To, že se regionální statistika, zvláště ekonomická regionální statistika, stala významnou součástí ekonomického teprve nedávno, není náhodou. Regionální statistika je významným nástrojem regionální politiky EU.

Pro hodnocení bohatství regionů EU je nejdůležitějším ukazatelem regionální hrubý domácí produkt připadající na jednoho obyvatele trvale bydlícího v daném regionu vyjádřený v jednotkách PPS - purchasing power standard [Chlad, M., 2004].

Tento ukazatel slouží k mezinárodním regionálním komparacím. Významnost takového ukazatele se ukazuje na skutečnosti, že na základě komparací se přidělují dotace z evropských fondů. Tento ukazatel je konstruován tak, že v čitateli je hodnota vytvořeného HDP, který vytvořili osoby zaměstnané v daném regionu. Ve jmenovateli je počet těchto osob, totiž osob trvale bydlících v daném regionu. Tyto skupiny – tvůrci hodnot versus obyvatelé nemusí být shodné. Navíc s rostoucí výměrou regionů roste i rozsah tohoto rozporu. Rozpory přináší též přepočty měnových jednotek na PPS, ty jsou zjišťovány šetřením pouze v hlavních městech jednotlivých zemí. To způsobuje rozdíly regionů těch zemí, kde se podmínky hlavního města výrazně liší od podmínek regionů. To je i případ ČR, kde se Praha, jako hlavní město, výrazně liší od regionů. Z těchto nesrovnalostí vyplývají požadavky na statistická šetření: relevance dat pro uživatele, přesnost, včasnost, přístupnost a jasnost, srovnatelnost v čase a prostoru, koherence – srovnatelnost mezi jednotlivými statistikami, kompletnost.

Slabiny regionálního HDP jsou následující: Pro výpočet na regionální úrovni se HDP zjišťuje produkční metodou. Takové HDP obsahuje hodnotu zboží a služeb vyrobených a poskytnutých rezidenty v daném regionu. Takový HDP je ovlivněn

mezi-regionálními transfery a státními intervencemi a to nepřináší žádnou záruku, že tento ukazatel je výsledkem činnosti obyvatel daného regionu. Hlavní nedostatek ukazatel regionálního HDP na jednoho obyvatele je ten, že hodnoty vytváří i nerezidenti – dojíždějící, kapitál který je použit k výrobě statků a služeb nemusí být ve vlastnictví rezidentů. „Bezproblémový“ by se mohl jevit výrobní faktor půdy, i když i ten může být v držení nerezidentů. K odstranění tohoto nedostatku je nutné poskytnout další informace. Těmi jsou disponibilní příjmy – důchody domácností.

5.5 Odvození regionálních disponibilních důchodů domácností z regionálního HDP

Disponibilní důchody domácností jsou zjišťovány rezidenčním způsobem, je tedy lehčí zajistit jejich rozvržení do regionů. Jelikož jsou národní účty systémem různých účtů (nebo také rovností), pokud je k dispozici regionální HDP jako výchozí hodnota, lze tuto hodnotu dále rozšířit o působení bilance důchodů se zahraničím, to odpovídá určitému rozšíření spotřební kapacity domácností. V případě, že se z disponibilních příjmů vyloučí část sloužící k náhradě spotřeby fixního kapitálu, jedná se o čistý národní důchod v tržních cenách. Ten musí být upraven o transfery importu a exportu. Tak je určen disponibilní důchod za celé hospodářství (všechny sektory).

Disponibilní důchod domácností lze z HDP získat následovně:

HDP v tržních cenách

+ Čisté pracovní důchody od nerezidentů (+)/nerezidentům (-)

- Spotřeba fixního kapitálu

= Čistý národní důchod v tržních cenách

+ Čisté běžné transfery od nerezidentů (+)/nerezidentům (-)

= Disponibilní důchod za všechny sektory

- Disponibilní důchod za finanční/nefinanční společnosti a neziskové organizace

- Disponibilní důchod za vládní instituce

= Disponibilní důchod domácností

Disponibilní důchod lze potom rozdělit do jednotlivých regionů podle regionální struktury. Rozdíl mezi disponibilním důchodem za všechny sektory a

disponibilním důchodem za sektor domácností se rozdělí mezi regiony podle počtu obyvatel trvale bydlících v regionu.

5.6 Sledování vnějších ekonomických vztahů hospodářství

Pro prozkoumání výkonnosti regionu je nutné poznat jeho vnější ekonomické vztahy. Statistika zahraničního obchodu prošla se vstupem do ČR do EU značnými změnami. Statistika zahraničního obchodu přešla na sběr dat z celní statistiky, jak je to ve světě běžné.

Ode dne vstupu ČR do EU nepodléhá zboží, které má status Společenství a je přijímané z jiných členských států EU nebo odesílané do těchto států, žádnému celnímu řízení ani celnímu dohledu. S touto změnou vznikla řadě firem povinnost vykazování údajů do statistického systému INTRASTAT. Sběr dat je v ČR uzákoněn zákonem č. 13/1993 Sb. – celní zákon a společnou vyhláškou Ministerstva financí č. 200/2004 Sb. – o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropského společenství. Jsou stanoveny vzory tiskopisů výkazů pro INTERSTAT. K vykazování jsou povinné osoby, které jsou povinné registrovat se k dani z přidané hodnoty. Zvláště jsou sledovány služby.

Písaříková [2005] uvádí, že důvodem speciálního sledování vývozu služeb je skutečnost, že vzhledem k charakteru služeb je jejich sledování obtížnější než sledování pohybu zboží. Statistické podchycení dovozu a vývozu služeb je nutné pro sestavení běžného účtu platební bilance, výpočet HDP atd.

Existuje několik zdrojů dat: systém vykazování mezinárodních transakcí prostřednictvím bank, statistické zjišťování u podniků a v domácnostech a administrativní zdroje dat. Data se navíc doplňují pomocí metod odhadů a dopočtů. Donedávna byla data o zahraničním obchodě získávána prostřednictvím platebních titulů, které pocházejí od ČNB. Tyto ale ztrácejí na důležitosti. V současné době jsou z bankovního statistického zjišťování, na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, vyloučeny platební převody nepřesahující 12 500 (od 1. 1. 2006 zvýšeno na 50 000) EUR. Tím se snižuje vypovídací schopnost bankovního zjišťování. Proto bylo zavedeno čtvrtletní výběrové šetření.

Nejdůležitější bylo vymezení zpravodajských jednotek. Ty se vybraly parametricky podle registru ekonomických subjektů. Obecně jde o jednotky podle

OKEČ 01, 02, 05 (zemědělství, lesnictví, rybářství), OKEČ 10 – 41 (průmysl), OKEČ 45 (stavebnictví), OKEČ 50 – 52 (obchod), OKEČ 60 – 64 (doprava, spoje) a OKEČ 70 – 93 (služby, výzkum a vývoj), které splňují stanovená kritéria. Jsou vyloučeny služby s převažující činností cestovní ruch, finanční služby, pojišťovnictví a železniční, letecká a potrubní doprava, tento sektor je zjišťován samostatně. Výkaz pro zjišťování obchodu se službami je označen ZO 1 – 04.

5.7 Parametry statistických jednotek zakládající povinnost statistického vykazování a pravidla vykazování.

V úseku práce a mezd jsou údaje zpracovány v podnikatelské sféře za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci (právnícké i fyzické osoby), v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců. V nepodnikatelské sféře jsou do zpracování zahrnuty všechny organizace bez ohledu na počet zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Do počtu zaměstnaných jsou zahrnuty všechny jsou zahrnuty všechny osoby patnáctileté a starší, které během referenčního týdne příslušely mezi zaměstnance, členy produkčních družstev, pracující na vlastní účet, zaměstnavatele či pomáhající rodinné příslušníky. Za nezaměstnané se považují všechny osoby patnáctileté a starší, které ve sledovaném období byly bez práce, aktivně ji hledaly a byly připraveny k nástupu do zaměstnání nejpozději do 14 dnů. Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob starších patnácti let. Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných osob na celkové pracovní síle.

Údaje o organizační struktuře národního hospodářství jsou sestaveny z dat vedených v Registru ekonomických subjektů (dále jen RES), který vytváří a spravuje ČSÚ na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

Obsahuje atributy ekonomických subjektů, členěné do jednotlivých evidenčních záznamů, které jsou významné pro statistické sledování jednotky. V RES jsou evidovány ekonomické subjekty, tj. právnické osoby a dále fyzické osoby, které mají postavení podnikatele. Ekonomický subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu, se považuje za statistickou jednotku typu podnik.

Fyzické osoby zahrnují soukromé podnikatele podnikající dle živnostenského zákona, samostatně hospodařící rolníky, zemědělské podnikatele – fyzické osoby a dále fyzické osoby provozující jinou podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů.

Právnické osoby zahrnují sdružení fyzických nebo právnických osob. Nejčastějšími případy takových sdružení jsou sdružení vytvářená podle obchodního zákoníku: obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti. Dalšími sdruženími jsou občanská sdružení, politická hnutí a strany, odbory, zájmová a církevní sdružení, komory, atd.

V zemědělství se provádí: Statistické zjišťování o výrobě masa je prováděno měsíčně výkazem, který předkládají ekonomické subjekty v zemědělství a potravinářském průmyslu zabývající se porážkami velkých hospodářských zvířat. Soubor zpravodajských jednotek je tvořen na základě seznamu provozních jatek a porážkových míst podle evidence Státní veterinární správy. Údaje o prodeji vybraných rostlinných výrobků se zjišťují v podnikatelských subjektech (se sídlem na příslušném území) zabývajících se rostlinnou výrobou a s výměrou zemědělské půdy nad 10 ha. Přitom údaje za podniky s výměrou nad 1 000 ha jsou zjišťovány plošně, za ostatní podniky výběrově s dopočtem na celek.

Za průmysl jsou publikovány informace za podnikatelské subjekty s převažující průmyslovou činností se 100 a více zaměstnanci, které jsou zařazeny podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností. Klasifikace člení průmysl na tři základní skupiny.

C – dobývání nerostných surovin

D – zpracovatelský průmysl

E – výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody

Údaje jsou zjišťovány podnikovou metodou, tedy za podniky se sídlem na příslušném území, včetně jejich závodů a provozoven v jiných krajích. Vzhledem k nižší relevantnosti k příslušnému území nejsou údaje již dále členěny do okresů.

V kategorii 100 a více zaměstnanců jsou údaje úplné. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb se oceňují v základních běžných cenách, které fakturuje výrobce kupujícímu a jsou vedeny na účtech 601 a 602. Nezahrnují daň na výrobu a výrobky (DPH, spotřební daň, clo). Tržby z průmyslové činnosti zahrnují tržby za prodej vlastních průmyslových výrobků a služeb průmyslové povahy prodané externím odběratelům.

6. Jihočeský kraj jako modelový region

Jihočeský kraj se skládá ze sedmi okresů – České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Většina obcí (73 %) má max. 500 obyvatel, celkově v takto malých obcích žije 14,7 % obyvatel kraje, v obcích do 2000 obyvatel žije 17,6 % a v obcích do 10 000 obyvatel žije 29,3 % obyvatel Jihočeského kraje. Největší město jsou České Budějovice, kde žije přibližně 100 000 obyvatel (téměř 16 %). Jihočeský kraj je rozčleněn do 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Kraj se nachází na evropských dopravních trasách, to má zlepšit i připravované dálniční spojení s hl. m. Prahou. Jihočeský kraj má nejnižší hustotu osídlení z krajů ČR (méně než 50 % z 131 ob/km.čtvereční – tj. republikový průměr). Třetinu plochy tvoří orná půda a více než 1/3 lesy. Naopak na prvním místě se kraj nachází v absolutním počtu chovaných hospodářských zvířat. Významná je tradice lehkého a potravinářského průmyslu. Důležitý je přínos zemědělství a zvláště rybářství. Průmysl se zde rozvíjí teprve až od poloviny 20. st., do budoucna je možné předpokládat stoupající význam kraje pro celou republiku hlavně v odvětví energetiky.

Na republikovém HDP se jižní Čechy podílejí více než z 5 %, a tím jim náleží 6. nejvyšší podíl mezi kraji. Z 30 % se na tomto umístění podílí zpracovatelský průmysl, obchod a opravy spotřebního zboží se podílí 10 %, podíl zemědělství je 8 % (2x více než republikový průměr), rybářství tvoří polovinu produkce tohoto odvětví v celé republice.

HDP na jednoho obyvatele tvoří 87 % průměru (průměr 100 %), to je 4. místo v pomyslném žebříčku krajů, v porovnání s průměrem EU 15 je však hodnota tohoto ukazatele pouze 55 %. Hrubá tvorba fixního kapitálu je v jižních Čechách na úrovni 7 % (průměr je 9 % pro celou republiku). Typický Jihočeš má disponibilní důchod ve výši 96 % průměru za ČR, tj. 5. místo mezi kraji. U všech tříd zaměstnání se průměrné mzdy pohybují pod republikovou úrovní. Co se týká restrukturalizace a tím i snižování počtu pracovníků v průmyslu, byly jižní Čechy postiženy nejméně ze všech krajů. Obecná míra nezaměstnanosti se nachází na 2/3 republikového průměru.

Stoupající tendenci má také podíl přidané hodnoty v průmyslu, zejména příslušenství motorových vozidel, elektrické přístroje a pístové motory, 80 % exportu směřuje do zemí EU.

Existují práce, které popisují (z různých pohledů) konkrétní regiony v rámci ČR. Na toto téma publikuje např. Viturka [1998]. Z jeho práce vyplývá následující:

Mezi regiony v ČR, ať už na úrovni krajů či okresů, existují značné rozdíly v místní poptávce. Praha a střeň Čechy (Středočeský kraj) a oblastmi na severu republiky, první se z hlediska lokalizace jeví díky vysoké místní poptávce jako velmi výhodné, naopak druhá skupina (Chomutov, Most, Karlovy Vary, Karviná, Havířov) se jeví díky své nízké regionální poptávce jako regiony lokalizačně nevýhodné. Postavení jižních Čech se dle regionální poptávky jeví jako průměrné, i když i zde existují veliké rozdíly mezi lokalitami (zde myšleno okresy). Výhodně z hlediska lokalizace se jeví okresy: Tábor, České Budějovice, Jindřichův Hradec, průměrně pak Písek, Strakonice, podprůměrně: Prachatice a Český Krumlov. Vzhledem k zahraniční poptávce se jihočeský region jeví jako nadprůměrný. Přičemž, stejně jako ostatní české regiony (nikoli moravské), nejvýznamnější je poptávka ze strany spolkové republiky Německo. Ze všech lokalit jižních Čech jsou na poptávce ze strany SRN závislé okresy Strakonice, Písek a Tábor.

Celkový podíl sousedních zemí na českém exportu se v posledních 3 letech stabilizoval na úrovni 62 % - Německo 36 % (roste), Slovensko 14 %, Rakousko 6,5 %, Polsko 5,5 % (roste).

6.1 Jihočeský kraj pohledem národních účtů

Statistický úřad vydává publikaci s názvem Regionální národní účty (pro konkrétní rok). Uživatelům statistických údajů umožňuje pracovat s makroekonomickými ukazateli na regionální úrovni. Tyto statistické údaje důsledně vycházejí z pravidel a doporučení platných pro členské země EU. Regionální úrovně odpovídají jednak administrativnímu rozdělení ČR a současně i mezinárodní Klasifikaci územních jednotek ke statistickým účelům – NUTS.

Ukazatele hrubý domácí produkt (HDP), odvětvově členěná hrubá přidaná hodnota (HPH) a tvorba hrubého fixního kapitálu metodicky odpovídají Evropskému

systemu účtů (ESA 1995). Na základě těchto pravidel jsou sestavovány v ČR čtvrtletní národní účty, sloužící zejména pro zachycení tempa růstu a operativní vyčíslení rozhodujících makroekonomických ukazatelů. Naproti tomu roční národní účty mají širší uplatnění pro zachycení větších detailů zejména související s odvětvovou a sektorovou strukturou dat. Roční národní účty rovněž slouží jednak jako korekční báze pro čtvrtletní národní účty a rovněž z nich vychází regionální účty, ty jsou regionální obdobou národních účtů. Tam, kde nebylo možné získat aktuální regionální strukturovaná data, je použita regionální struktura z předcházejícího roku.

Konkrétní náplň publikací tvoří údaje za: Čistý disponibilní důchod domácností. Disponibilní důchod částečně přechází do formy úspor (S), zbytek je spotřebován (C). Disponibilní důchod je samozřejmě ten typ agregátu, který zajímá hlavně domácnosti, které z něho musí uspokojovat své potřeby, pro domácnosti je to důležitější agregát než například HDP, jehož zvyšování ještě nemusí nutně znamenat zlepšení situace domácností. Na druhou stranu nemusí ani tento agregát podávat správnou informaci o většině domácností, zde velmi záleží na rozvrstvení příjmů. Z toho vyplývá že zlepšení tohoto agregátu může signalizovat jak zlepšení pro všechny, tak zlepšení jen pro některé domácnosti.

Z regionálního pohledu může tento agregát signalizovat různé (nebo i stejné) rozložení disponibilního důchodu v závislosti na sledovaném regionu v porovnání s průměrem nebo mezi regiony navzájem. V našem případě na celorepublikové úrovni dochází ke každoročnímu zvyšování hodnoty ukazatele ČDD na jednoho obyvatele přibližně o pět tisíc korun ročně. Jeho průměrná hodnota mezi léty 2001 – 2005 byla 130 000 Kč.

Co se týká regionů (krajů) ČR je situace následující: Jihočeský kraj se nachází pod republikovým průměrem přibližně o 5 000 Kč, přičemž nelze sledovat tendenci, která by vedla k smazání tohoto rozdílu, roční přírůstek se pohybuje rovněž kolem 5 000 Kč. Pro porovnávání mezi jednotlivými kraji poslouží lépe ČDD na 1 obyvatele vyjádřený v %, kde ČR=100 %. Potom se hodnoty pro Jihočeský kraj pohybují (kolísají) kolem 96 % (max. 97,0 % 2003, min. 95,1 % v roce 2002). Po vyřazení Prahy (135,5 %), nabývá největších hodnot Středočeský kraj se 106 % a Plzeňský kraj se 101 %, na opačné straně pak stojí Ústecký kraj se 88,4 %.

Dalším indikátorem je samotný regionální HDP. Z hlediska měření HDP je nutné oddělit skutečný růst od růstu, který je způsoben zvýšením cenové hladiny, proto se používá reálný HDP, ten lze vypočítat jako součet násobků cen základního období a objemu produkce. Období které představuje základní období je buď pevně stanovený rok (užíval se hlavně rok 1995, nyní nově 2000), nebo je základním obdobím rok předcházející roku zjišťovanému. Podíl nominálního a reálného produktu je deflátor.

Pokud je sledován HDP v regionech, musí se toto pozorování opírat o zjišťování statistických úřadů, které ve svých publikacích informují jednak o absolutních ukazatelích za jednotlivé regiony v miliónech korun, tak o meziročních přírůstcích ve formě indexů. Jsou-li tyto veličiny známy, mohou se mezi sebou srovnávat jednotlivé regiony, nebo lze zjišťovat jejich ekonomickou úroveň porovnáváním s průměrem. Při srovnávání není nutné držet se pouze srovnávání regionů v rámci ČR, neboť statistické zjišťování je dnes harmonizováno v celé EU, a tak mezi sebou lze srovnávat i regiony v rámci EU začleněné do stejné kategorie NUTS.

Při pohledu do statistických tabulek lze zjistit následující: dochází ke zvyšování HDP uváděného ve stálých cenách roku 1995. Mezi léty 1995 – 2005 došlo pouze ve dvou letech k poklesu HDP a to v letech 1997 – 1998, jak na celostátní úrovni, tak ve většině regionů včetně jihočeského. Během deseti let se HDP v běžných cenách zvýšil v Jihočeském kraji z 83 383 na 162 124 mil Kč, a jeho procentní podíl klesl z 5,685 % na 5,458 %, tj. podíl na celkovém HDP. Z indexů HDP ve stálých cenách se dá vyčíst, že největší propad růstu nastal mezi léty 1996 – 1997 a nejvyšší zvýšení tempa růstu došlo mezi léty 1999 – 2000 a to o 2,4 % meziročně. Při sledování absolutní výše HDP na 1 obyvatele v běžných cenách je zřejmé, že dochází ke konstantnímu zvyšování, na úrovni republiky, a ani na úrovni jednotlivých krajů nedošlo během let 1995 – 2005 k meziročnímu snížení tohoto ukazatele. Pro celou ČR to znamenalo zvýšení z 141 957 Kč na jednoho obyvatele v roce 1995 na 290 232 Kč na obyvatele v roce 2005. Pro Jihočeský kraj došlo ke zvýšení z 132 949 Kč na obyvatele v roce 1995 na 258 668 Kč na obyvatele v roce 2005.

Význam tohoto ukazatele pro regionální srovnávání je tedy zřejmý, existují-li průměrné hodnoty ukazatele a ukazatel pro konkrétní kraj, je možné posoudit jeho ekonomickou výkonnost jako podprůměrnou či nadprůměrnou, dále lze usuzovat na

efektivitu vstupů, zvláště při porovnávání výstupu (HDP) a vstupů, zde se uvažuje hlavně efektivita práce a kapitálu. Zde je však velký problém, který způsobuje nehomogenita regionů ve smyslu struktury regionální ekonomiky, která způsobuje, že efektivitu nelze takto jednoduše srovnávat.

Dalším významným indikátorem je tvorba hrubého fixního kapitálu. Za tvorbu hrubého fixního kapitálu se považují investice firem do fixního kapitálu a domácností do bydlení. Tvoří velkou část investic (I). Na celostátní úrovni investice do fixního kapitálu neustále rostou. O Jihočeském kraji se to říci nedá. Hodnoty více či méně kolísají okolo 40 000 milionů CZK, z celkových republikových výdajů tvořili výdaje Jihočeského kraje 6,4 % celkových výdajů.

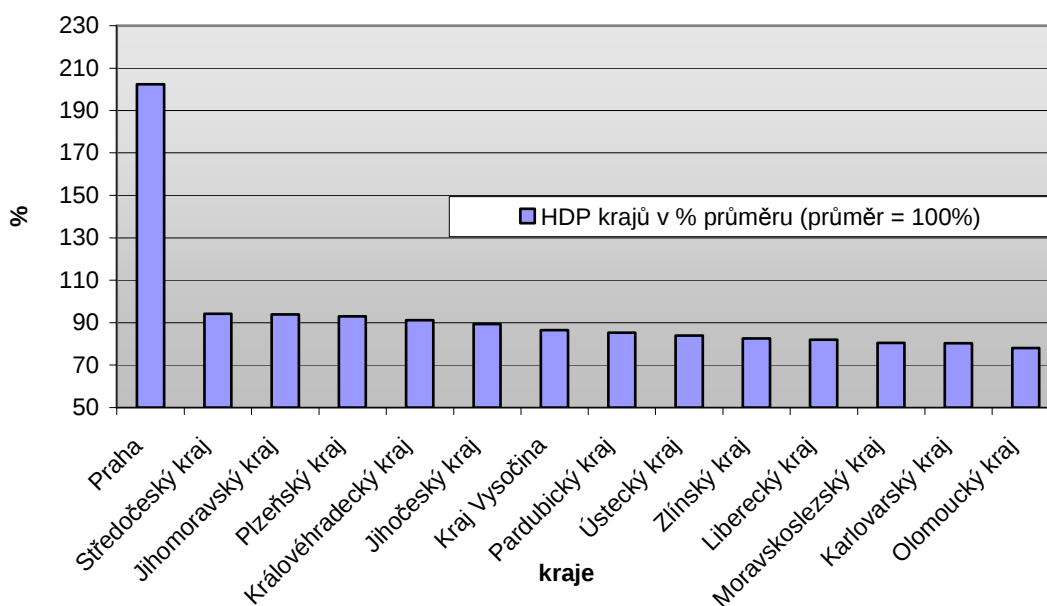
Také veřejné výdaje lze začlenit jako jeden z účtů, rozhodně jsou ale jedním z komponent HDP. V případě, že je třeba rozšířit výdajovou rovnici pro výpočet HDP o další sektor, je nutné sledovat výdaje veřejného sektoru (G). Jelikož však výdaje veřejného sektoru jsou opět agregované, zahrnují i výdaje státních orgánů a územních samospráv. Následující část je tak věnována veřejným výdajům na krajské úrovni:

Samosprávy jsou součástí veřejného sektoru, zajišťují hmotné i nehmotné statky, které neposkytuje soukromá sféra, vychází z principu decentralizace, ovlivňuje však veřejný rozpočet (zvyšuje výdaje, deficit veřejných rozpočtů roste). Objem prostředků, které procházejí z krajských rozpočtů se zvýšil na celostátní úrovni v letech 1997 – 2004 z 22 % na 29 %.

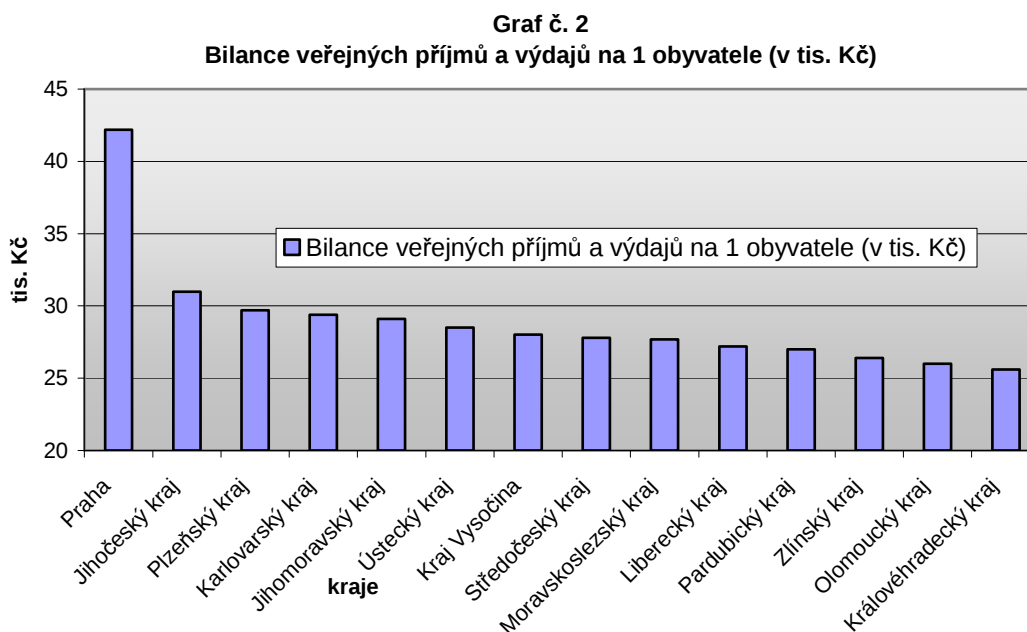
Regiony se odlišují nejen ekonomickou úrovní, ale také velikostí rozpočtu územní samosprávy, zajímavé je sledovat do jaké míry ovlivňuje ekonomická úroveň rozsah a stabilitu územních rozpočtů a jak je možné z hlediska samosprávy ovlivnit ekonomický a sociální vývoj prostřednictvím peněz z územních rozpočtů. Rozdělování peněz se děje pomocí zákona o rozpočtovém určení daní. Vláda rozděluje daně mezi státní rozpočet, mimorozpočtové fondy a rozpočty územní samosprávy. Příjmy, které obce získávají samy (poplatky, daň z nemovitostí) mají pouze malý význam. Rozpočet územní samosprávy je dán rozpočtem obcí a kraje. Největší část tvoří příjmy obecní, přesto dochází ke zvyšování podílů krajských rozpočtů. Téměř 50 % všech příjmů tvoří dotace, daňové příjmy tvoří 40 % příjmů. Zajímavé je, že velikost příjmů nemohou obce a kraje svou aktivitou výrazně ovlivnit.

HDP podle krajů je následující (údaje pro rok 2005, v %): Praha 202,4; Středočeský kraj 94,3; Jihočeský kraj 89,4; Olomoucký kraj 78... Situaci popisuje následující Graf 1. Všechna data použitá ke konstrukci grafů pochází z ČSÚ - www.czso.cz.

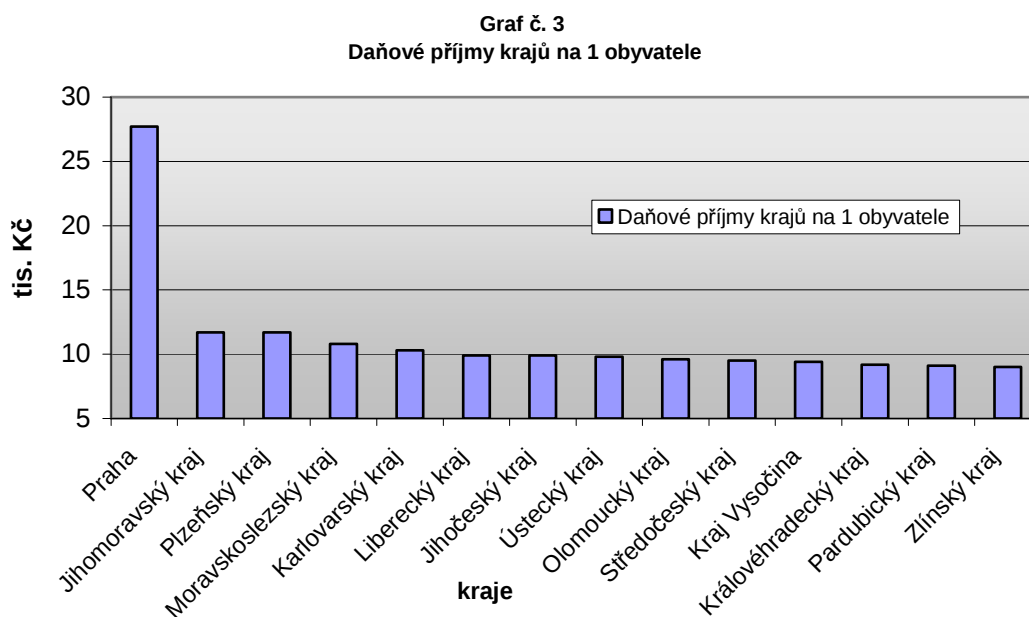
Graf č.1
HDP krajů v % průměru (průměr ČR = 100%)

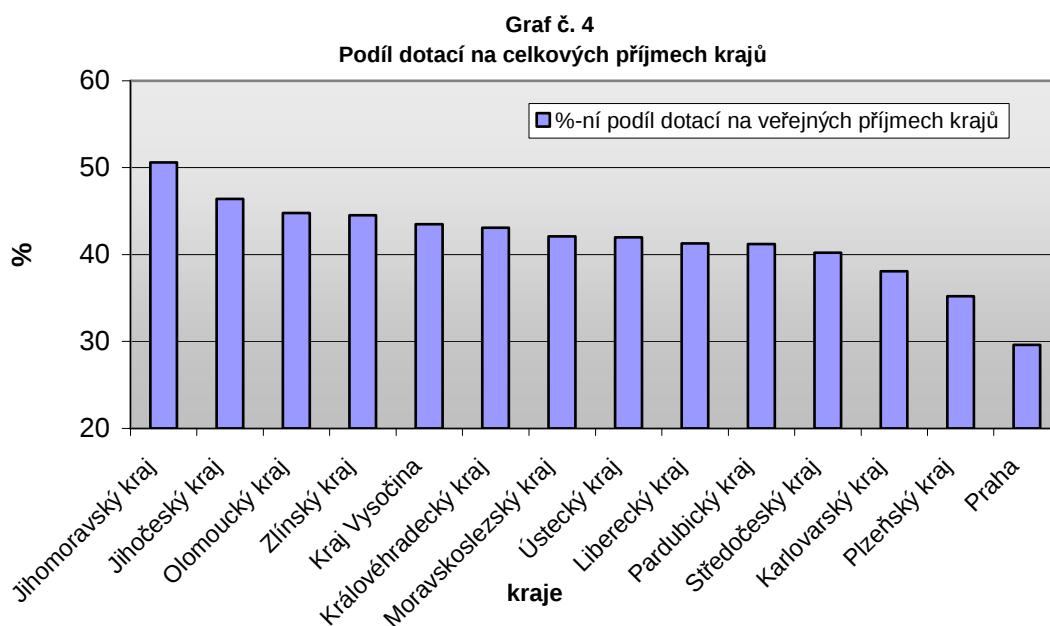
Následující Graf 2 ukazuje kraje podle bilance příjmů a výdajů. Vznikla úplně jiná řada, než je řada, kterou zobrazuje Graf 1. Umístění krajů je následující: Praha 42,2; Jihočeský kraj 31,0; Plzeňský kraj; Královéhradecký kraj 25,6.... Ukazuje se tedy, že pro Jihočeský kraj je poloha v řadě bilance příjmů a výdajů na jednoho obyvatele (Graf 2) výrazně „lepší“ než poloha v řadě krajů, která sleduje HDP/obyvatele (Graf 1). Ze srovnání vyplývá, že objem rozpočtu na 1 obyvatele nezávisí přímo úměrně na relativní výši regionálního HDP.

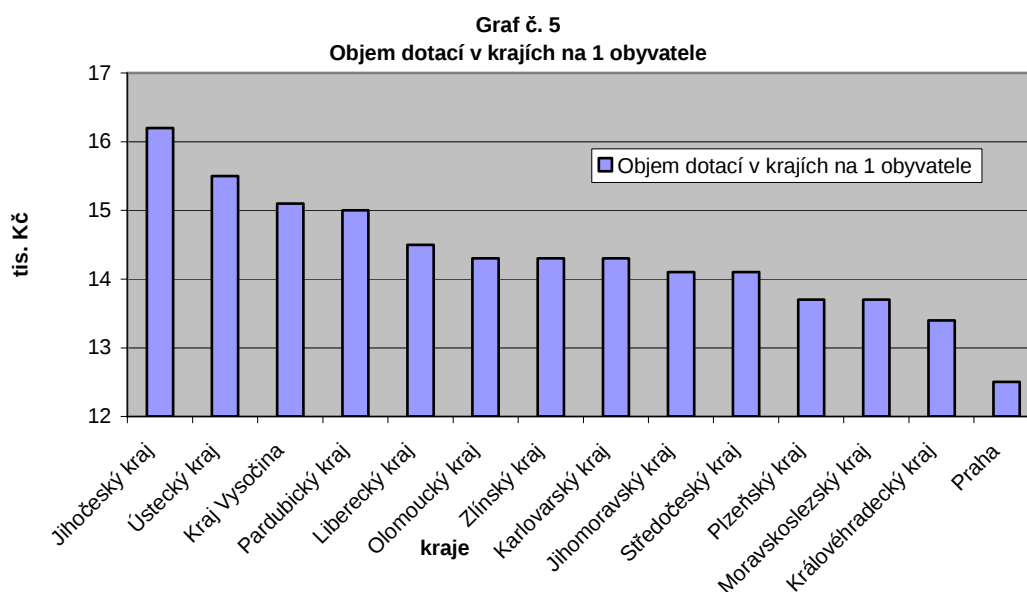
Podle daňových příjmů na obyvatele (pro rok 2005, v tisících Kč na 1 obyvatele), vzniká následující řada: Praha 27,7; Jihomoravský kraj 11,7; Plzeňský kraj 11,7; Moravskoslezský kraj 10,8; Karlovarský kraj 10,3; Liberecký kraj 9,9; Jihočeský kraj 9,9; atd. Jihočeský kraj je z tohoto pohledu průměrný. Znázorňuje to Graf 3.

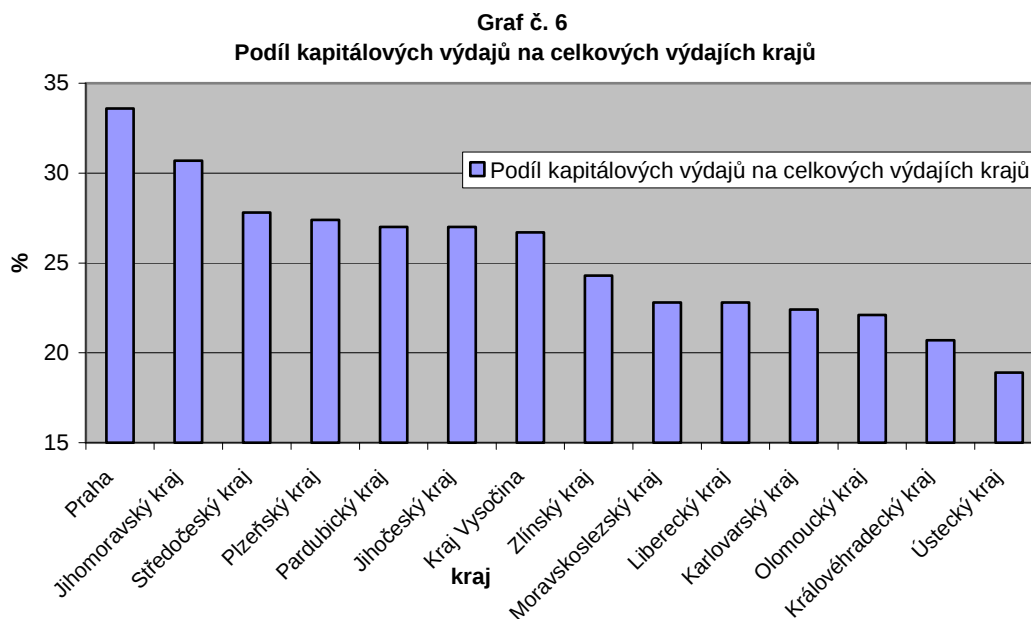
Také je možné sledovat podíl dotací na celkových příjmech, pak řada krajů zapsaná v pořadí procentního podílu dotací na celkových příjmech bude následující: Jihomoravský kraj 50,6 %, Jihočeský kraj 46,4 %, Olomoucký kraj 44,8 %, Praha 29,6 %; ČR 47,4 %. Je vidět, že Jihočeský region je závislý na dotacích více než jiné kraje, údaje vychází z roku 2004, zobrazuje Graf 4.

Ještě významněji se jeví dotace při sledování objemu dotací na obyvatele (v tis.Kč): Jihočeský kraj 16,2; Ústecký kraj 15,5; Kraj Vysočina 15,1;...; ČR 14. Objem dotací znázorňuje Graf 5.

Pokud jde o veřejné rozpočty, je zajímavá hlavně ta část, která je vynaložena na kapitálové investice. Pokud se sestaví řada krajů, která vypovídá o podílu kapitálových výdajů na celkových výdajích, je pořadí následující: Praha 33,6 %, Jihomoravský kraj 30,7 %, Středočeský kraj 27,8 %, Plzeňský kraj 27,4 %, Pardubický kraj 27,0 %, Jihočeský kraj 27,0 %. Z tohoto pohledu je Jihočeský kraj průměrný, viz Graf 6

Místní dluh se v ČR zvyšuje, přesto se podíl dluhu územních samospráv na celkovém veřejném dluhu snižuje. Mezi léty 1997 – 2004 došlo ke snížení podílu na celkovém dluhu z 15 % na 12 %. „Celkový rozpočet Jihočeského kraje je schválen se schodkem 513,293 mil. Kč. Jeho pokrytí je zajištěno přijetím předpokládaného objemu 450,000 mil. Kč další úvěrové tranže na základě smlouvy s EIB a část v objemu 63,293 mil. Kč bude pokryta důvodně předpokládaným hospodářským výsledkem předchozích let (včetně 40,000 mil. Kč přijatých daňových příjmů kraje v závěru roku 2006 jako rozpočtově vyvázaných prostředků, které nebyly rozpočtově zapojeny pro užití roku 2006 a jejichž příznivý vývoj lze očekávat i vzhledem k aktuální predikci daňových výnosů Ministerstvem financí ČR a včetně 23,293 mil. Kč nečerpané rozpočtové rezervy 2006).“⁴ Střednědobý výhled Jihočeského kraje do roku 2013 počítá s přijetím úvěru v roce 2006 (609,7 mil. Kč) a v roce 2007 (526,5 mil. Kč). V následujících letech se počítá s jeho splácením, a to od roku

⁴ z oficiálních internetových stránek Jihočeského kraje: www.kraj-jihocesky.cz

2008 až do roku 2013 v anuitních splátkách 175 mil. Kč (2008 – 2012). V roce 2013 bude splacen zbytek dluhu ve výši 100 mil. Kč.

Dalším komponentem, který je sledován je vývoz České republiky. Například v roce 2005 dosáhl hodnoty 1 873,9 mld. Kč. Od roku 1993 se zvýšil 4krát. Vývoz činil 183,1 tis Kč na 1 obyvatele. V porovnání s předcházejícím rokem vzrostl o 8,8 %, tj. 151,2 mld. Kč. Růst byl kontinuální jak mezi roky 2004 – 2005 tak během jednotlivých měsíců těchto let. Z pohledu teritoriální struktury se snížil vývoz do zemí EU 25, naopak zesílil vývoz do ostatních vyspělých zemí. Zvýšil se vývoz do zemí SNS a rozvojových zemí.

Ve struktuře výrobků posílily vývozy zemědělských produktů a potravinářských surovin, chemikálií a podobných výrobků, spotřebního průmyslového zboží a minerální paliva, meziročně se snížil podíl strojů a dopravních prostředků, tato kategorie však představuje 50,8 % celkových vývozu. Růst vývozu je zapříčiněn růstem průmyslové výroby, meziroční index průmyslové výroby mezi léty 2004 – 2005 byl 105,7. Přebytek produkce se tak podpořil český export. Pokud jde o zahraniční investice, tvořily tyto v roce 2005 263,2 mld. Kč, dvojnásobek oproti předcházejícímu roku. Značný podíl na zvýšení vývozu měl náběh nových výrobních kapacit automobilového průmyslu, to způsobilo nárůst vývozu silničních vozidel o 26,7 %.

Na vývozu se negativně projevil pokles vývozních cen a ekonomická situace v eurozóně. V roce 2005 klesly vývozní ceny o 1,4%. Dále působilo posílení české koruny k dolaru (o 7,3 %) a euru (7,1 %). Ekonomický růst v eurozóně byl pouze 1,3 % (hl. nedobrá vývoj Německé ekonomiky), celkem se podíl Německa na Českém vývozu snížil z 36,2 % na 33,5 %.

Meziročně (2004/2005) byl zaznamenán následující vývoj exportu v krajích: nadprůměrný růst – Praha, Liberecký kraj, Moravskoslezský kraj, průměrný růst – Středočeský kraj, Ústecký kraj a Pardubický kraj, podprůměrný růst – Zlínský kraj, Kraj Vysočina, Plzeňský kraj a Jihomoravský kraj. Pokles byl zaznamenán: Královéhradecký kraj, Karlovarský kraj, Olomoucký kraj, Jihočeský kraj. Průměr za Českou republiku činil v roce 2005 183,1 tis Kč na jednoho obyvatele (oproti 168,8 tis Kč na jednoho obyvatele v roce 2004). Jihočeský kraj se umístil na 11. místě s 135,2 tis na 1 obyvatele.

Vedoucí úlohu v exportu krajů tvoří stroje a dopravní prostředky (SITC 7), tvoří více než polovinu veškerých exportů (50,8 %). Druhé místo (21,7 %) náleží polotovarům a materiálům (SITC 6), dále pak průmyslové spotřební zboží (SITC 8) s 11,6 %, chemikálie a příbuzné výrobky (SITC 5) s podílem 6,4 %, potraviny a živá zvířata (SITC 0) s podílem 3,3 %, minerální paliva, maziva a příbuzné materiály (SITC 3), jejichž podíl činí 3,1 %, surové materiály nepoživatelné s výjimkou paliv (SITC 2) s podílem 2,5 %, nápoje a tabák (SITC 1) s podílem 0,6 % a živočišné a rostlinné oleje, tuky (SITC 4) 0,1 %.

7. Závěr

Na začátku této práce byly vytčeny cíle, které měly být v průběhu jejího vypracování zodpovězeny. Základem bylo prostudování přístupu různých světových i českých autorů, poznání jejich přístupu k regionální ekonomii a k vymezení pojmu region. Důležitý byl jejich pohled na vysvětlení ekonomického růstu, na interakce jak mezi regiony, tak v rámci regionu samotného. Zatímco teorie se částečně obejde bez konkrétních údajů, skutečná regionální ekonomie musí pracovat s reálnými daty. Proto se jako stěžejní ukázal přínos ekonomické statistiky. Protože však předmětem sledování byla ekonomika regionu, bylo nutné seznámit se s způsoby regionalizace různých ekonomických charakteristik, zvláště HDP (spíše HPH). Důležité bylo seznámit se, alespoň částečně s metodikou statistického zjišťování. Ukázalo se, že tvorba agregovaných ukazatelů je velmi náročná, že záleží jak na získávání dat jednak z administrativních zdrojů nebo získaných výběrovým šetřením pomocí dotazníků, tak na pozdější úpravě a analýze dat. Je patrné, že agregátní ukazatele jsou sice dobrými informátory o ekonomické výkonnosti, neboť usnadňují orientaci a zjednodušují rozhodování, ale také zkreslují a ztrácí informace. Jejich regionalizace je velmi složitá a vyžaduje znalosti regionální struktury dle OKEČ, údaje o mzdách, údaje o rezidentech, atd. Přitom HDP (HPH) jak na národní, tak regionální úrovni je pouze odhad, který se liší od skutečnosti, jeho skutečnou hodnotu nelze zjistit. Najít způsob jakým korigovat nedostatky vypovídací schopnosti není jednoduché. Jednou z možností je používat soubor indikátorů namísto jednoho. Statistické zjišťování je zatíženo mnoha dopočty a revizemi. Po vstupu ČR do EU je navíc povinností ČSÚ sestavovat národní účty, včetně regionálních, ve shodě s metodikou Eurostatu. Regionální politika je totiž jedním ze základních principů EU. Navíc národní účty mohou být měřítkem, podle kterého se mohou rozdělovat peníze z evropských fondů. Jedním z cílů bylo určení slabých míst národohospodářských ukazatelů využívaných pro hodnocení výkonu regionů. Jako nejvýznamnější nedostatek se jeví samotná agregace, která znemožňuje bezprostřední užití těchto ukazatelů na regionální úrovni a ztěžuje proces regionalizace agregovaných indikátorů. Součástí práce je také krátké zamyšlení nad rostoucím významem a nad směřováním regionální statistiky.

8. Summary

In recent years much more attention has been given to regional problems. The appropriate spatial delineation of regions is one of the most important problems of regional analysis. Many spatial units are aggregated into regions of various structures. The success of the delineation depends on the spatial distribution of the attribute and presumes some regional variation in the characteristic. Desaggregation is needed to estimate the level of economic activity.

This work deals with the measurement of the regional economics. The calculation of GDP is based on the methodology of European System of Accounts 1995. GDP per capita is a key indicator for the regional policy in the EU, but it is not exact. There are many complications in the process of compilation of GDP, include the compliance of annual and quarterly accounts, deflation, etc. It means a special methodology is needed to make revisions of GDP. Today, a special attention is paid to the quality of regional indicators of gross value added and regional gross fixed capital formation.

Regional statistics of GDP has to serve the public interest. National policies, business companies, media, students and citizens require more detailed information. The data must answer his question it must be comparable. But not all statistics for which there is demand at a municipal or regional level can be covered by national statistics. It is easy to show that the combination of central and decentralize statistics leads to optimal results.

Keywords:

region, regional statistics, gross domestic product – GDP, national accounting, regional GDP, spatial delineation, gross value added

9. Seznam použité literatury

BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

Český statistický úřad. *Statistický bulletin : Jihočeský kraj za 1. čtvrtletí 2006*. České Budějovice : [s.n.], 2006. 98 s.

DURNÍK, Eduard. Regionální statistika dnes a zítra. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2005, roč. 45, č. 5, s. 363-365.

FISCHER, Jakub. K využití dat podnikového účetnictví pro statistické účely. *Statistika*. 2003, roč. 83, č. 3, s. 44-46.

FISCHER, Jakub. Měříme správně hrubý domácí produkt. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2005, roč. 42, č. 3, s. 177-187.

HARRIS, Seymour. *International and interregional economics*. 1st edition. New York : McGraw-Hill, 1957. 564 s.

CHLAD, Miloslav. Regionalizace hrubého domácího produktu v České republice. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 1998, roč. 35, č. 6, s. 257-270.

CHLAD, Miloslav. Regionální statistika a regionální účty v ČR. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2002, roč. 39, č. 6, s. 206-215.

CHLAD, Miloslav. Regionální účty - experimentální stanovení disparity bohatství evropských regionů. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2004, roč. 41, č. 6, s. 519-526.

JEŽDÍK, Václav. Regionální statistika v ČSÚ. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 1997, roč. 34 [78], č. 6, s. 229-236.

JÍLEK, Jaroslav. *Základy národního účetnictví*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1991. 231 s. ISBN 80-70709-242-6.

JÍLEK, Jaroslav. Hrubý domácí produkt: co lze poznat pomocí něho a z něho odvozených indikátorů. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2004, roč. 41, č. 1, s. 93-100.

KRÁLOVÁ, Michaela. K metodice porovnávání vzájemného obchodu mezi Českou republikou a státy Evropské unie. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 1997, roč. 34 [78], č. 2, s. 78-80. KRÁTKÝ, Otakar. Intrastat - statistický systém o pohybu zboží mezi členskými státy EU. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2004, roč. 41, č. 5, s. 450-455.

ONDRUŠ, Vítězslav. Výpočet hrubého domácího produktu a jeho revize. *Statistika : ekonomicko-statistický časopis*. 2003, roč. 40, č. 3, s. 24-43.

PÍSAŘÍKOVÁ, Šárka. Statistické zjišťování dovozu a vývozu služeb.
Statistika : ekonomicko-statistický časopis. 2005, roč. 42, č. 3, s. 235-239.

PRESCOTT, James, LEWIS, Cris. *Urban-regional economic growth and policy*.
Michigan : Ann Arbor: Ann Arbor Science, 1975. 220 s.

SALTELLI, Andrea, et al. Agregované indikátory - kontroverze a její možná řešení.
Statistika : ekonomicko-statistický časopis. 2005, roč. 42, č. 2, s. 93-106.

SIEBERT, Horst. *Zur Theorie des regionalen Wirtschaftswachstums*. 1. Auflage.
Tübingen : J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1967. 182 s.

VITURKA, Milan. *Investiční atraktivita vybraných měst České Republiky*. 1. vyd.
Brno : Masarykova univerzita, 1998. 119 s. ISBN 80-210-2007-5.

ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. 1. vyd. Brno : Masarykova
univerzita, 2002. 146 s. ISBN 80-210-2767-3.

Internetové adresy:

www.kraj-jihocesky.cz

www.czso.cz

10. PŘÍLOHY

10.1 Seznam grafů:

Graf 1

HDP krajů v % průměru.....40

Graf 2

Bilance veřejných příjmů a výdajů krajů na 1 obyvatele 41

Graf 3

Daňové příjmy krajů na 1 obyvatele.....42

Graf 4

Podíl dotací na celkových příjmech krajů.....42

Graf 5

Objem dotací v krajích na 1 obyvatele.....43

Graf 6

Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích krajů.....44

10.2 Seznam tabulek

Tabulka 1

Základní makroekonomické údaje – Jihočeský kraj, zdroj: ČSÚ

Tabulka 2

Základní makroekonomické ukazatele – Česká republika, zdroj: ČSÚ

Tabulka 3

Hrubý domácí produkt v běžných cenách, zdroj: ČSÚ

Tabulka 4

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v běžných cenách, zdroj: ČSÚ

Tabulka 5

Regionální hrubý domácí produkt ve stálých cenách, zdroj: ČSÚ

Tabulka 6

Hrubá přidaná hodnota, zdroj: ČSÚ

Tabulka 7

Čistý disponibilní důchod domácností, zdroj: ČSÚ

Tabulka 8

Tvorba hrubého fixního kapitálu v běžných cenách, zdroj: ČSÚ

10.3 Tabulková příloha

Tabulka 1, zdroj: ČSÚ

Základní makroekonomické ukazatele - Jihočeský kraj

Ukazatel	Měrná jednotka	2001	2002	2003	2004	2005
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	117 770	123 525	128 198	136 281	145 310
v tom odvětví:						
A zemědělství a lesní hospodářství	%	7.4	6.4	5.7	6.1	5.5
B rybolov	%	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1
C dobývání nerostných surovin	%	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3
D zpracovatelský průmysl	%	28.2	27.4	26.2	26.6	27.1
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	6.5	6.7	5.8	6.3	7.0
F stavebnictví	%	6.4	6.8	7.3	7.7	7.9
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	10.4	10.7	10.5	10.7	10.9
H pohostinství a ubytování	%	2.2	2.0	2.2	2.1	1.8
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	11.0	11.6	11.9	10.8	10.2
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	1.8	1.7	2.1	1.8	1.7
K komerční služby	%	8.9	9.1	10.0	9.8	10.3
L veřejná administrativa	%	6.5	6.1	6.6	6.1	6.0
M školství	%	4.3	4.3	4.5	4.6	4.6
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	3.8	4.2	4.3	4.2	3.9
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	2.0	2.4	2.5	2.8	2.7
P soukromé domácnosti s domácím personálem	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Q extraterritoriální organizace a spolky	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	129 912	259 362	269 645	288 302	310 160
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	5.5	10.5	10.5	10.4	10.4
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	207 727	415 126	431 462	460 972	494 858
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	90.3	171.8	170.8	169.2	170.5
HDP na 1 obyvatele, EU25 = 100	%	59.6	116.6	116.5	119.3	125.6
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	100.1	102.3	102.9	104.1	106.5
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	46 344	34 544	40 807	38 698	47 431
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	7.0	5.1	5.9	5.3	6.4
THFK na 1 obyvatele	Kč	74 102	55 290	65 295	61 875	75 676
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	114.9	83.2	96.9	86.6	104.5
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	72 361	74 413	79 346	81 741	85 439
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	5.9	5.8	5.9	5.9	5.9
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	115 704	119 103	126 962	130 697	136 317
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	96.6	95.1	97.0	96.5	96.4
Střední stav obyvatelstva	osoby	625 401	624 778	624 958	625 421	626 766
Zaměstnanost celkem ¹⁾	osoby	305 233	304 112	300 905	301 472	305 444
Zaměstnanci celkem ¹⁾	osoby	250 549	249 736	245 749	241 629	251 664
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	5.6	5.0	5.2	5.7	5.0

Tabulka 2, zdroj: ČSÚ

Základní makroekonomické ukazatele - ČESKÁ REPUBLIKA

Ukazatel	Měrná jednotka	2001	2002	2003	2004	2005
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	2 132 368	2 240 082	2 343 055	2 495 976	2 662 204
v tom odvětví:						
A zemědělství a lesní hospodářství	%	3.9	3.3	3.1	3.3	2.9
B rybolov	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C dobývání nerostných surovin	%	1.4	1.3	1.1	1.4	1.5
D zpracovatelský průmysl	%	26.4	25.4	24.7	25.6	25.9
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	3.7	3.8	3.7	3.8	4.2
F stavebnictví	%	6.3	6.2	6.4	6.5	6.6
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	13.1	13.6	13.0	12.2	12.4
H pohostinství a ubytování	%	2.0	2.0	2.1	2.3	2.0
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	10.5	11.3	11.7	10.8	10.3
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	3.2	3.1	3.6	3.5	3.3
K komerční služby	%	13.3	13.0	13.1	13.1	13.8
L veřejná administrativa	%	5.5	5.6	5.9	5.7	5.7
M školství	%	4.0	4.1	4.3	4.3	4.3
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	3.7	4.1	4.1	4.1	3.8
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	2.9	3.2	3.4	3.4	3.2
P soukromé domácnosti s domácím personálem	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Q extraterritoriální organizace a spolky	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	2 352 214	2 464 432	2 577 110	2 781 060	2 970 261
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	230 064	241 593	252 617	272 468	290 232
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
HDP na 1 obyvatele, EU25 = 100	%	66.0	67.9	68.2	70.5	73.7
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	102.5	101.9	103.6	104.2	106.1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	659 288	677 787	687 468	729 332	740 898
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
THFK na 1 obyvatele	Kč	64 483	66 445	67 388	71 455	72 395
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	1 224 635	1 277 973	1 335 859	1 381 748	1 446 598
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	119 778	125 282	130 945	135 374	141 351
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Střední stav obyvatelstva	osoby	10 224 192	10 200 774	10 201 651	10 206 923	10 234 092
Zaměstnanost celkem ¹⁾	osoby	4 962 963	4 990 747	4 923 446	4 930 487	5 008 890
Zaměstnanci celkem ¹⁾	osoby	4 099 050	4 085 348	3 981 167	4 001 528	4 097 035
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	8.1	7.3	7.8	8.3	7.9

Tabulka 3, zdroj: ČSÚ

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT v běžných cenách
GROSS DOMESTIC PRODUCT, current prices

v mil. Kč / in million CZK											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika celkem	1 466 522	1 683 288	1 811 094	1 996 483	2 080 797	2 189 169	2 352 214	2 464 432	2 577 110	2 781 060	2 970 261
Česká republika bez Prahy	1 172 864	1 347 504	1 434 282	1 557 364	1 610 288	1 685 637	1 798 117	1 877 953	1 960 941	2 116 758	2 256 447
Regions - NUTS2											
Praha	293 658	335 784	376 812	439 119	470 509	503 532	554 097	586 479	616 169	664 302	713 814
Střední Čechy	135 722	155 475	169 568	194 067	209 846	223 229	240 276	259 362	269 645	288 302	310 160
Jihozápad	159 667	186 063	197 852	214 851	222 008	232 961	249 167	257 783	270 592	296 068	315 307
Severozápad	151 601	171 669	176 166	189 727	193 313	198 055	205 379	216 748	232 140	247 325	262 271
Severovýchod	193 703	220 572	240 422	260 601	269 779	285 557	301 786	313 209	320 163	341 124	362 609
Jihovýchod	218 854	251 935	265 015	291 319	301 556	316 897	345 641	358 360	375 559	399 889	427 009
Střední Morava	153 533	174 648	189 590	201 071	206 060	216 077	228 645	237 981	246 672	265 553	282 117
Moravskoslezsko	159 785	187 142	195 668	205 728	207 726	212 862	227 223	234 510	246 170	278 498	296 974
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	293 658	335 784	376 812	439 119	470 509	503 532	554 097	586 479	616 169	664 302	713 814
Středočeský kraj	135 722	155 475	169 568	194 067	209 846	223 229	240 276	259 362	269 645	288 302	310 160
Jihočeský kraj	83 383	96 969	103 790	114 664	118 034	122 662	129 912	135 896	141 004	151 847	162 124
Plzeňský kraj	76 284	89 095	94 062	100 187	103 974	110 299	119 255	121 886	129 589	144 222	153 183
Karlovarský kraj	40 474	45 035	46 697	50 197	51 398	54 360	55 637	59 608	61 506	64 748	68 657
Ústecký kraj	111 127	126 634	129 470	139 530	141 915	143 695	149 742	157 141	170 634	182 577	193 614
Liberecký kraj	55 211	62 899	68 578	73 213	77 458	81 807	86 416	90 367	87 322	92 580	99 488
Královéhradecký kraj	73 382	84 362	93 095	100 167	104 234	111 179	117 037	120 189	124 135	133 317	142 083
Pardubický kraj	65 110	73 310	78 749	87 221	88 087	92 571	98 333	102 654	108 705	115 227	121 037
Vysočina kraj	62 621	72 204	74 734	81 494	86 880	91 765	104 045	106 930	110 837	116 537	124 700
Jihomoravský kraj	156 233	179 731	190 281	209 825	214 676	225 131	241 596	251 430	264 721	283 352	302 309
Olomoucký kraj	77 028	90 794	95 325	100 145	104 026	109 552	115 254	119 582	124 182	137 560	144 804
Zlínský kraj	76 505	83 854	94 264	100 926	102 035	106 525	113 391	118 399	122 489	127 993	137 313
Moravskoslezský kraj	159 785	187 142	195 668	205 728	207 726	212 862	227 223	234 510	246 170	278 498	296 974

Tabulka 4, zdroj: ČSÚ

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT NA 1 OBYVATELE, v běžných cenách
Gross Domestic Product per capita, current prices

v Kč / in CZK											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika celkem	141 957	163 183	175 772	193 929	202 357	213 110	230 064	241 593	252 617	272 468	290 232
Česká republika bez Prahy	128 630	147 946	157 595	171 177	177 095	185 467	198 478	207 693	216 923	234 121	249 112
Regions - NUTS2											
Praha	242 161	278 128	313 344	366 866	395 392	425 316	475 750	506 109	530 334	569 914	606 925
Střední Čechy	122 544	140 572	153 390	175 277	189 083	200 538	213 711	230 393	238 328	253 397	269 674
Jihozápad	134 939	157 478	167 603	182 162	188 408	197 820	211 898	219 549	230 436	252 051	267 859
Severozápad	134 075	151 883	155 831	167 684	170 845	175 024	182 700	192 974	206 543	219 973	232 599
Severovýchod	129 675	147 770	161 146	174 742	181 038	191 784	202 999	211 205	216 150	230 554	244 730
Jihovýchod	131 437	151 458	159 480	175 393	181 715	191 165	209 999	218 416	229 105	243 883	260 327
Střední Morava	122 600	139 691	151 809	161 252	165 456	173 681	184 614	192 651	200 069	215 709	229 470
Moravskoslezsko	124 303	145 756	152 617	160 642	162 531	166 891	179 745	186 132	195 867	222 042	237 244
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	242 161	278 128	313 344	366 866	395 392	425 316	475 750	506 109	530 334	569 914	606 925
Středočeský kraj	122 544	140 572	153 390	175 277	189 083	200 538	213 711	230 393	238 328	253 397	269 674
Jihočeský kraj	132 949	154 749	165 643	182 997	188 479	195 948	207 727	217 511	225 621	242 791	258 668
Plzeňský kraj	137 183	160 559	169 821	181 215	188 328	199 944	216 637	221 866	235 913	262 596	278 326
Karlovarský kraj	132 660	147 613	153 191	164 607	168 661	178 465	183 083	196 232	202 270	213 182	225 410
Ústecký kraj	134 597	153 461	156 805	168 820	171 650	173 756	182 559	191 766	208 128	222 486	235 260
Liberecký kraj	128 721	146 592	159 848	170 623	180 525	190 641	201 861	211 426	204 456	216 614	232 303
Královéhradecký kraj	132 420	152 362	168 270	181 212	188 782	201 667	212 580	219 043	226 640	243 726	259 348
Pardubický kraj	127 497	143 775	154 506	171 191	173 071	182 033	193 575	202 533	214 667	228 085	239 415
Vysočina kraj	121 363	139 998	144 977	158 140	168 767	178 550	203 264	209 301	217 107	228 402	244 510
Jihomoravský kraj	135 960	156 609	166 002	183 154	187 539	196 834	213 039	222 538	234 532	250 877	267 463
Olomoucký kraj	118 307	139 695	146 867	154 569	160 792	169 573	179 067	186 312	193 844	215 011	226 617
Zlínský kraj	127 250	139 686	157 157	168 480	170 498	178 119	190 616	199 507	206 803	216 465	232 558
Moravskoslezský kraj	124 303	145 756	152 617	160 642	162 531	166 891	179 745	186 132	195 867	222 042	237 244

Tabulka 5, zdroj: ČSÚ

REGIONÁLNÍ HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT ve stálých cenách, předchozí rok = 100

REGIONAL GROSS DOMESTIC PRODUCT, constant prices, previous year = 100

v % / in %											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika celkem	:	104.0	99.3	99.2	101.3	103.6	102.5	101.9	103.6	104.2	106.1
Česká republika bez Prahy	:	104.0	98.2	97.8	100.8	103.5	101.4	102.3	103.5	104.1	106.4
Regions - NUTS2											
Praha	:	104.3	103.3	104.6	103.1	104.3	105.9	100.6	103.8	104.7	105.0
Střední Čechy	:	103.0	100.9	103.4	105.9	105.1	102.9	106.3	103.1	103.4	108.3
Jihozápad	:	105.7	98.3	97.6	100.8	103.8	101.4	101.3	104.0	105.6	106.5
Severozápad	:	103.1	94.4	96.5	98.6	101.8	98.1	102.7	105.8	101.9	104.3
Severovýchod	:	102.8	100.6	97.5	101.1	104.5	100.5	101.9	101.5	102.7	106.7
Jihovýchod	:	104.0	96.9	99.2	101.0	103.7	103.7	101.5	104.0	102.8	106.4
Střední Morava	:	102.7	100.4	95.5	100.2	103.2	101.0	102.3	103.0	104.0	106.8
Moravskoslezsko	:	106.4	96.6	94.9	98.2	101.5	101.5	100.6	104.0	109.0	105.5
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	:	104.3	103.3	104.6	103.1	104.3	105.9	100.6	103.8	104.7	105.0
Středočeský kraj	:	103.0	100.9	103.4	105.9	105.1	102.9	106.3	103.1	103.4	108.3
Jihočeský kraj	:	105.4	98.8	99.2	100.6	103.0	100.1	102.3	102.9	104.1	106.5
Plzeňský kraj	:	105.9	97.6	95.8	101.1	104.7	102.9	100.2	105.3	107.3	106.5
Karlovarský kraj	:	100.8	94.8	96.4	98.9	104.3	97.4	104.7	102.1	100.2	104.0
Ústecký kraj	:	103.9	94.2	96.6	98.5	100.8	98.3	101.9	107.2	102.5	104.4
Liberecký kraj	:	102.7	100.6	96.0	102.9	104.0	100.7	102.7	95.7	102.3	108.3
Královéhradecký kraj	:	103.9	102.0	96.8	101.6	105.3	100.1	100.7	102.3	103.3	106.7
Pardubický kraj	:	101.7	98.9	99.7	99.0	104.0	100.8	102.5	105.6	102.3	105.4
Vysočina kraj	:	105.1	95.5	98.0	105.3	105.0	106.7	102.0	102.9	101.6	108.0
Jihomoravský kraj	:	103.6	97.4	99.7	99.3	103.2	102.5	101.3	104.4	103.4	105.7
Olomoucký kraj	:	107.6	97.2	95.0	101.5	103.4	100.4	101.8	103.1	107.1	105.5
Zlínský kraj	:	97.9	103.9	96.0	98.8	103.1	101.6	102.8	103.0	100.8	108.2
Moravskoslezský kraj	:	106.4	96.6	94.9	98.2	101.5	101.5	100.6	104.0	109.0	105.5

Tabulka 6, zdroj: ČSÚ

HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA

GROSS VALUE ADDED

v mil. Kč / in million CZK											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika celkem	1 326 226	1 518 696	1 641 554	1 812 831	1 879 669	1 983 446	2 132 368	2 240 082	2 343 055	2 495 976	2 662 204
Česká republika bez Prahy	1 060 661	1 215 745	1 300 016	1 414 105	1 454 639	1 527 233	1 630 059	1 706 993	1 782 847	1 899 771	2 022 422
Regions - NUTS2											
Praha	265 565	302 951	341 538	398 726	425 030	456 213	502 309	533 089	560 208	596 205	639 782
Střední Čechy	122 738	140 273	153 695	176 215	189 562	202 251	217 819	235 750	245 156	258 748	277 992
Jihozápad	144 392	167 870	179 331	195 087	200 549	211 069	225 879	234 315	246 017	265 719	282 605
Severozápad	137 098	154 883	159 675	172 275	174 628	179 443	186 183	197 017	211 057	221 972	235 070
Severovýchod	175 172	199 004	217 915	236 629	243 702	258 722	273 580	284 696	291 085	306 155	325 001
Jihovýchod	197 917	227 301	240 207	264 521	272 408	287 117	313 336	325 736	341 450	358 897	382 722
Střední Morava	138 845	157 571	171 842	182 575	186 143	195 772	207 275	216 316	224 269	238 331	252 858
Moravskoslezsko	144 499	168 843	177 351	186 803	187 648	192 859	205 986	213 162	223 813	249 950	266 173
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	265 565	302 951	341 538	398 726	425 030	456 213	502 309	533 089	560 208	596 205	639 782
Středočeský kraj	122 738	140 273	153 695	176 215	189 562	202 251	217 819	235 750	245 156	258 748	277 992
Jihočeský kraj	75 406	87 487	94 074	104 117	106 625	111 135	117 770	123 525	128 198	136 281	145 310
Plzeňský kraj	68 986	80 383	85 257	90 971	93 924	99 934	108 109	110 790	117 819	129 438	137 296
Karlovarský kraj	36 602	40 632	42 325	45 579	46 430	49 252	50 437	54 181	55 920	58 111	61 536
Ústecký kraj	100 496	114 252	117 350	126 695	128 198	130 191	135 747	142 836	155 137	163 861	173 533
Liberecký kraj	49 929	56 749	62 158	66 478	69 971	74 119	78 339	82 141	79 392	83 089	89 170
Královéhradecký kraj	66 362	76 113	84 380	90 953	94 159	100 731	106 098	109 247	112 861	119 651	127 347
Pardubický kraj	58 881	66 142	71 377	79 198	79 572	83 872	89 142	93 308	98 832	103 415	108 484
Vysočina kraj	56 630	65 144	67 738	73 998	78 482	83 142	94 321	97 195	100 771	104 591	111 767
Jihomoravský kraj	141 287	162 157	172 469	190 524	193 926	203 975	219 015	228 541	240 679	254 306	270 955
Olomoucký kraj	69 659	81 916	86 402	90 933	93 971	99 257	104 482	108 695	112 904	123 459	129 786
Zlínský kraj	69 186	75 655	85 440	91 642	92 172	96 515	102 793	107 621	111 365	114 872	123 072
Moravskoslezský kraj	144 499	168 843	177 351	186 803	187 648	192 859	205 986	213 162	223 813	249 950	266 173

Tabulka 7, zdroj: ČSÚ

ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ
DISPOSABLE INCOME OF HOUSEHOLDS, NET

v mil. Kč / in million CZK											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika celkem	812 002	911 521	1 014 943	1 074 207	1 118 822	1 164 885	1 224 635	1 277 973	1 335 859	1 381 748	1 446 598
Česká republika bez Prahy	694 152	778 015	864 967	911 730	946 727	986 123	1 035 642	1 080 296	1 125 206	1 166 413	1 220 938
Regions - NUTS2											
Praha	117 850	133 506	149 976	162 477	172 095	178 762	188 993	197 677	210 653	215 335	225 660
Střední Čechy	89 426	100 198	111 292	121 012	127 883	132 092	139 239	150 176	159 457	165 710	173 428
Jihozápad	92 663	104 398	115 945	120 943	126 017	131 725	139 346	143 767	151 290	156 763	164 041
Severozápad	85 263	95 288	106 085	110 345	114 168	119 480	123 240	126 350	132 344	135 488	141 802
Severovýchod	113 258	125 989	142 756	150 129	155 056	162 505	170 804	178 069	182 268	189 754	198 749
Jihovýchod	125 118	140 217	154 945	164 122	170 984	178 352	188 166	195 492	203 587	214 045	224 037
Střední Morava	91 687	102 680	115 205	121 682	125 507	130 561	137 213	143 804	149 504	152 809	159 810
Moravskoslezsko	96 737	109 245	118 738	123 497	127 111	131 408	137 634	142 638	146 757	151 845	159 070
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	117 850	133 506	149 976	162 477	172 095	178 762	188 993	197 677	210 653	215 335	225 660
Středočeský kraj	89 426	100 198	111 292	121 012	127 883	132 092	139 239	150 176	159 457	165 710	173 428
Jihočeský kraj	48 515	54 555	60 735	63 699	65 676	69 146	72 361	74 413	79 346	81 741	85 439
Plzeňský kraj	44 148	49 844	55 211	57 244	60 341	62 579	66 984	69 354	71 944	75 023	78 602
Karlovarský kraj	23 080	25 938	29 413	30 749	31 602	33 719	34 054	35 310	36 916	37 308	39 025
Ústecký kraj	62 183	69 350	76 673	79 596	82 566	85 761	89 187	91 040	95 428	98 180	102 777
Liberecký kraj	31 983	35 411	40 297	42 277	44 019	46 667	49 192	51 142	52 540	54 491	57 041
Královéhradecký kraj	43 760	48 895	54 858	57 958	59 710	62 777	65 865	68 243	68 877	71 087	74 453
Pardubický kraj	37 515	41 683	47 601	49 894	51 327	53 060	55 747	58 685	60 851	64 175	67 255
Vysočina kraj	37 070	41 743	46 126	48 873	51 181	53 120	56 524	60 590	63 201	65 874	68 845
Jihomoravský kraj	88 048	98 473	108 820	115 249	119 803	125 232	131 643	134 902	140 386	148 171	155 192
Olomoucký kraj	47 029	53 138	59 423	62 130	64 066	66 946	70 444	74 290	77 011	79 087	82 561
Zlínský kraj	44 658	49 541	55 782	59 552	61 441	63 615	66 769	69 514	72 493	73 722	77 250
Moravskoslezský kraj	96 737	109 245	118 738	123 497	127 111	131 408	137 634	142 638	146 757	151 845	159 070

Tabulka 8, zdroj: ČSÚ

TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU v běžných cenách
GROSS FIXED CAPITAL FORMATION, current prices

v mil. Kč / in million CZK											
Území Region	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹⁾
Česká republika celkem	461 825	540 352	542 142	562 408	562 260	612 469	659 288	677 787	687 468	729 332	740 898
Česká republika bez Prahy	368 720	427 720	417 564	439 277	440 051	465 359	525 179	495 568	455 280	525 735	535 657
Regions - NUTS2											
Praha	93 105	112 632	124 578	123 131	122 209	147 110	134 109	182 219	232 188	203 597	205 241
Střední Čechy	40 819	53 690	53 130	68 162	67 046	66 259	73 933	63 844	65 702	84 067	85 160
Jihozápad	63 609	67 408	61 715	64 414	66 156	78 373	78 184	66 132	71 478	76 273	85 541
Severozápad	41 591	47 068	51 036	50 211	45 892	46 764	69 962	59 174	57 714	59 919	64 933
Severovýchod	50 272	58 293	60 994	61 265	64 036	75 007	70 179	85 108	68 747	84 827	71 607
Jihovýchod	59 493	71 458	74 746	81 730	75 931	88 557	85 010	86 484	91 339	100 154	107 203
Střední Morava	37 540	46 318	46 143	51 682	54 528	55 720	74 152	68 523	50 565	63 664	56 177
Moravskoslezsko	75 396	83 485	69 800	61 814	66 462	54 679	73 757	66 302	49 733	56 830	65 035
Regions - NUTS3											
Hl. m. Praha	93 105	112 632	124 578	123 131	122 209	147 110	134 109	182 219	232 188	203 597	205 241
Středočeský kraj	40 819	53 690	53 130	68 162	67 046	66 259	73 933	63 844	65 702	84 067	85 160
Jihočeský kraj	41 054	33 766	31 401	35 244	39 648	38 297	46 344	34 544	40 807	38 698	47 431
Plzeňský kraj	22 556	33 642	30 314	29 169	26 508	40 076	31 841	31 588	30 671	37 575	38 110
Karlovarský kraj	10 339	13 612	11 898	11 434	11 695	11 074	29 392	17 152	17 566	17 890	18 924
Ústecký kraj	31 252	33 456	39 138	38 777	34 197	35 689	40 570	42 022	40 148	42 029	46 009
Liberecký kraj	13 183	14 255	15 843	15 811	18 643	22 739	19 742	23 598	24 993	27 535	22 060
Královéhradecký kraj	20 823	26 794	23 245	22 316	22 856	30 363	24 353	34 659	24 768	31 015	25 719
Pardubický kraj	16 266	17 244	21 905	23 137	22 537	21 906	26 084	26 851	18 986	26 277	23 828
Vysočina kraj	14 528	17 055	20 074	22 119	21 303	28 150	27 573	25 457	22 963	27 389	28 929
Jihomoravský kraj	44 965	54 403	54 672	59 611	54 627	60 407	57 436	61 027	68 376	72 765	78 274
Olomoucký kraj	17 342	21 992	22 407	28 532	28 835	29 493	43 158	32 302	25 461	33 340	28 397
Zlínský kraj	20 198	24 326	23 736	23 150	25 693	26 227	30 995	36 221	25 104	30 325	27 781
Moravskoslezský kraj	75 396	83 485	69 800	61 814	66 462	54 679	73 757	66 302	49 733	56 830	65 035